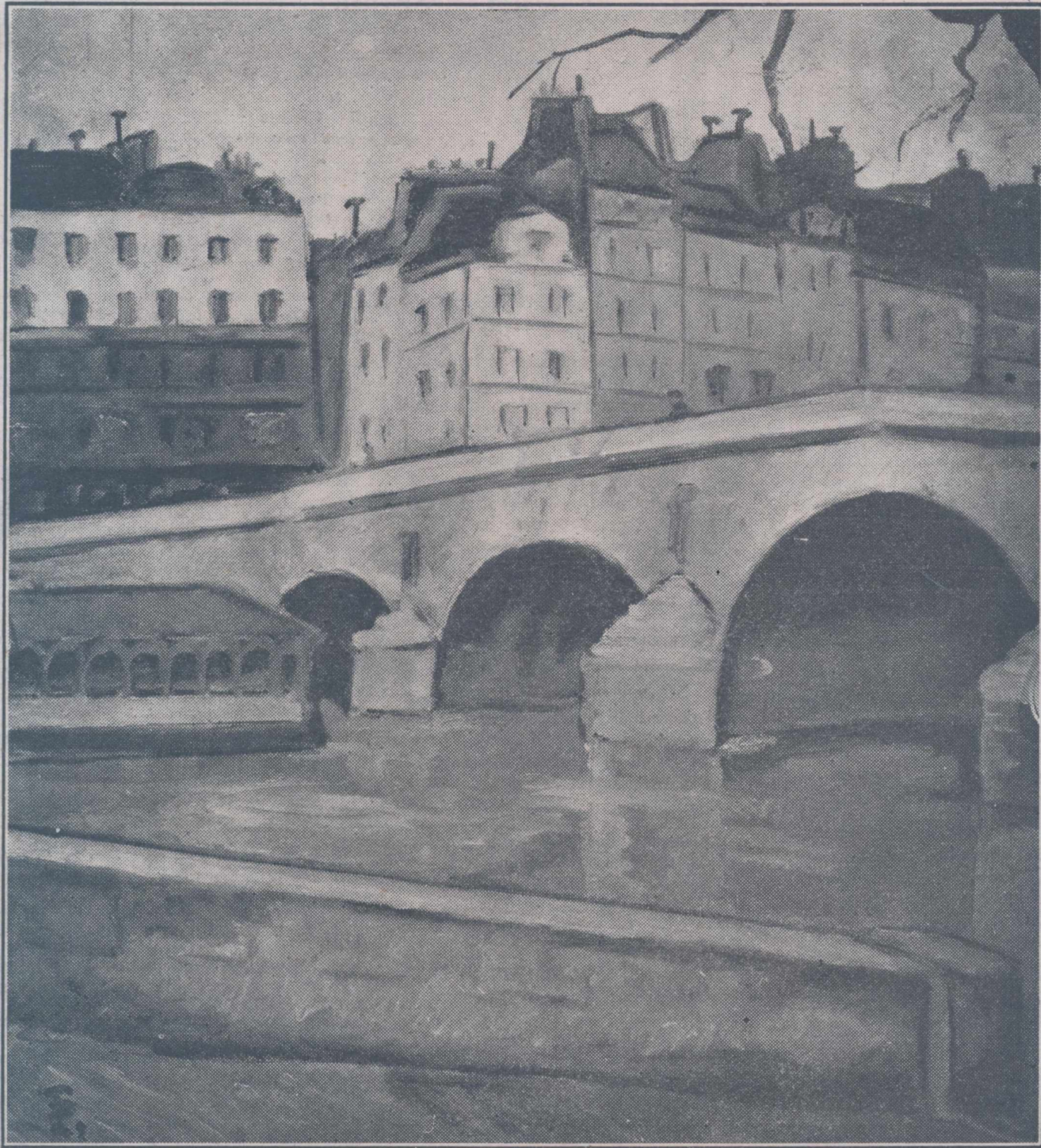

UNIVERSUL LITERAR

SALONUL OFICIAL — PE CHEIUL SENEI de TH. PALLADY. — MARELE PREMIU

An. XLII, Nr. 19.

9 Maiu 1926.

Lei 5.

Povestea Maicii Domnului

lui Rainer Maria Rilke
care a cântat viața Mariei

și

lui Nichifor Crainic
care a adus pe Isus în țara mea

RUGĂ CA SĂ INCEP

Vreau, Maică Precurată,
Povestea Ta să fie
In grai cinstit lucrată
Ca lâna dintr'o iie.

Și ca să-Ți Țes chilimul
Mă ține Tu de mâni,
Mă 'nvețe Heruvimul
Colinda din bătrâni.

Fă-mi graiul bun ca oul
Incondeiat de Paște,
Blagoslovit ca boul
Când Domnul meu se naște.

Strălucitor cuvântul
Mi-l fă cum e la noi
Lumina pe pământul
Cu ploi și dealuri moi.

Inalță-mi vorba bine :
Troia la răscruce —
Drumețul să se'nchine
De vine ori se duce ;

O limpezește'n râul
Ce râde sub arini,
O 'ncinge strâns cu brâul
Durerii de creștin.

Dă-mi mie, păcătosul,
Un suflet de beteală,
Să-ți dea și el prinosul
Lui sfânt în zugrăveală —

Să fiu ca iconarul
De nimeni cunoscut.
Nu'mi trebui slavă — Harul
Ți-l cer : — Am început.

NAȘTEREA

N'au fost măslini, nici dafini, nici smochini..
Pământul sfânt nu e al Galileii —
La noi e Nazaretul. Ioachim
De pe pridvor privește Râul Doamnei.

Stă moșul alb în portul dela țară,
Dar sufletul într'ânsai e catran,
Căci Domnul n'a vroit copii să aibă
Și oamenii cu răs l-au judecat.

Stă Ioachim și'n sufletu-i se roagă
Ca 'ntr'un pustiu de piatră și nisip.
Inchină Domnului viața dreaptă,
Jertfește ce-a arat și ce-a sădit.

Cu furca 'n brâu mergi, Ano, în livadă
Să-ți pască pomișorii albi din mâni,
Ca miei priori născuți în primăvară,
Plângând că nu ești mamă, să-i mângâi.

Sub un mălin în floare, te așează —
Un cuib de granguri cântă pe un ram.
Te roagă, Ano, Domnului, căci iată
De-o floare pomu'n rai s'a scuturat.

Prin nori de-argint petala se pogoară ;
Cu umbra'n cruce cade un lăstun —
Și casa ta, Ioachime, e albă
De binecuvântarea unui prunc.

COPILĂRIA

Cine să ghicească taina ? Cin' să creadă
Că'n fetița cu opinci și cu opreg,
Maica Domnului se va ivi odată..
Nici părinții ei, privind-o, nu 'nțeleg.

Mieii Tatălui îi paște pe toloacă,
Duhul sfânt ca un porumb îi stă pe mâni
Și pe când copiii satului se joacă,
Clopote îi sună seara în fântâni.

Ingerii o țin cu basme lângă vatră,
Beau cu dânsa spuma laptelui din blid.
Aripi zboară de se mișcă 'n prag o piatră
Sau argații poarta mare de-o deschid.

Spun vecinii : „Ioachime, fii de pază
Că-ți bolește fata mică de-un deochi“.
Dar un orb în fața ei îngenunchiază
Și se roagă și pricepe fără ochi.

JURUIREA

Și dacă a fost Sântă Măria cea mică,
Să meargă la hram cu toți se ridică.

Și dacă-a fost ziua de toamnă senină
Când urcă Negoiul pe zări de lumină,

Pe drumul cu plopii foșnind frunza rară
Părinții Mariei porniră în țară.

Fetița 'n căruța ședea între ei —
Ca apa de șipot erau ochii ei.

Trecură o vale și două și șapte..
E noapte și cerul e calea de lapte

Pe care se duce car mare și — Oier, —
Ioachime, schitul nu e nicăieri.

Zadarnic ceri drumul pierdut, la o stână
Fetița adoarme cu capul pe mână

Și maică-sa țolul îl trage pe ea —
Maria acolo sfânt visă că visa.

Și iată prin frasini răsare lin luna..
Argintul din vis se lasă ca bruma.

Un schit se vestește, nou-nouț, din pământ
Ca Sântă Măria să-i fie hram sfânt..

Și cum calcă fata cu frică 'n altar,
In cer sună buciume peste hotar.

Și cum se închină smerit la icoane,
Toți ingerii Domnului cântă în strună

(urmează)

ION PILLAT

LUIGI PIRANDELLO

Evantaiul de hârtie

dinița publică sărăcuțoasă și pră- în acea dogoritoare după amiază gust era aproape pustie, în mijlo- eșii largi, împrejmuită jur-împre- case înalte, vâruite cu galben, mo- și ele în zăpușeală.

intră acolo, cu copilul în brațe. bancă la umbră, un moșneguț pierdut într-o haină sură de alpaga, pe cap batista. Peste batistă, pă- de pae, îngălbenită. Iși suflecăse jă mânecele peste manșete și cetca ul.

uri, pe aceeași bancă, un lucrător fără lucru dormea cu capul în rezemat pe-o coastă.

când în când, bătrânul se lăsa de i se întorcea să se uite cu oarecare ere de inimă la vecinul său, că- era gata-gata să- cadă de pe ptura de pălărie unsuroasă, stro- u var. Fără doar și poate că acea a, cine știe de câtă vreme așa, în nă, ba cade ba nu cade, începea oată din sărute: îi venea sau să ze bine pe cap, sau să i-o trăn- jos cu'n dos de mână. Incea; apoi nă ochii la băncile din preajmă, a de nu care cumva s'ar fi întâm- descoperire alta, dar tot la umbră,

ia singură, nu prea departe; dar pe ea o babă groasă, îmbrăcată de capul ei și care, ori de câte întorcea el într'acolo să se uite, gura știrbită într-o nesfârșită iră.

se apropie zâmbind, încetisor, în picioarelor. Duse un deget la bu- semn de tăcere; apoi, ușurel de uca cu două degete pălăria celui t și i-o puse la loc pe cap.

egul stătu să urmărească din ate acele mișcări, la început mi- urmă ciudos.

i-ți ajute Dumnezeu, conașule — e Tuta, zâmbind meru și ploc- e, de par'că i-ar fi făcut lui acel t, nu lucrătorului care dormea. mi și mie un gologan pentru ce ăsta!

'am! — îi tăie scurt vorba moș, mănios (cine știe de ce), și și lăsa e jurnal.

i de capu' nostru! — oftează Tu- Dumnezeu tot nu ne-o lăsa.

duse să stea dincolo, pe banca lângă baba zdrențăroasă, cu tră numai decât în vorbă.

împlinise douăzeci de ani: scun- sulie, albă ca laptele la piele, cu ucios, negru, împărțit în creștet, ie frunte și legat în codițe mă- a ceafă. Ochii sireți îi sticleau, ri. Când și când își mușca bu- r născioru-i în sus, cam strămb,

tia bătrânei nenorocirea ei. Băr- apul locului bătrâna îi aruncă hi cari stabileau pactul conver- anume: de voia să și verse focu.

dispusă s'o asculte: de voia însă le pe ea, apoi asta, nu!

rbat cu cunună? -am cununat la biserică.

la biserică... ce? nu mi-i bărbat?

vezi bine că nu, fetico: n'ajunge, m n'ajunge? e-așa: n'ajunge! —

, avea dreptate. N'ajungea. De împ, într'adevăr, acela voia să dânsa, și cu de-a sila o trimesese a, să cante să între pe undeva a nu voia să se ducă; își dădea

scama că era prea trârziu, căci copila- șul avea acum cam șapte luni. Stătuse două săptămâni acasă la un samsar, a cărui nevastă, ca să și scoată banii chel- tuși și ce'i datora Tuta pentru odaie, cu- tezase în cele din urmă s'o sfătuiască..

— Înțelegi? Pe mine! — De „inimă rea“ îi secase laptele. Și acuma nu mai avea nici măcar pentru copilaș. Nevasta samsarului îi luase cer- ceii și buceaua cu care venise de la țară. Din ziua aceea era pe stradă.

— Zău dacă mint! — Să se întoarcă la țară nici nu putea, nici nu voia: bărbatul n'ar mai fi luat-o la el. Ce să facă, până una alta, cu acel copilaș care-i lega mâinile? Fără doar și poate, n'avea să găsească nici măcar să se bage servitoare.

Bătrâna o ascultă cu neîncredere, căci îndruga toate acele lucruri, cași cum n'ar fi fost deloc desnădăjduită; ceva mai mult, repetând adesea acel: — Zău dacă mint! al ei, — zâmbea.

— De unde ești? — o întrebă bătrâna. -- De la Corc. —

Și rămase o bucată, de parcă ar fi re- văzut în gând satul ac'la îndepărtat. Apoi tresări; se uită la plod și spuse: — Unde să'l las? Aici jos? Vai de capu' lui săracu'!

Il ridică în brațe și'l sărută cu foc, de mai multe ori.

Bătrâna spuse: -- L'ai făcut? Plângeți păcatele!

-- Da' eu l'am făcut? — se răzvrăt' fata, — Și-apoi, ce: l'am făcut și Dumne- zeu m'a pedepsit. Da' pătimește și el, să- racu! Ce-i el de vină?

Dumnezeu ăsta nu face pe dreptate. Și dac'ă nu face el, închipușteți cum facem noi, Ia, niște zile amărate!

-- Lume, lume! — oftă baba, seulându- se cu mare greu.

— Vai de capu' nostru! — adăgă, dând din cap, o altă bătrână asmatică, gră- sul'e, care trecea pe-acolo, sprijinindu- se într'un băț.

Cealaltă scoase dintre zdrențe un să- culeț murdar care'i spânzura de brâu, escuns sub fustă și scoase din el un dă- răb de pâine.

— Na, vrei? — Dă-o'ncoa! Să-ți răsplătească ăl de Sus, — se grăbi să-i răspundă Tuta.

Mi-e foame. Crezi că s nemâncată de azi dinineată?

Rupse bucata în două: un dărăb, mai mare, pentru ea; pe celălalt îl înfipse între degețelele plăpânde și trandaf'rii ale copilășului, care nu voiau să se des- chidă.

— Papa, Nino. Bun! Tii!.. ce mai bu- nătate! Papa, papa.

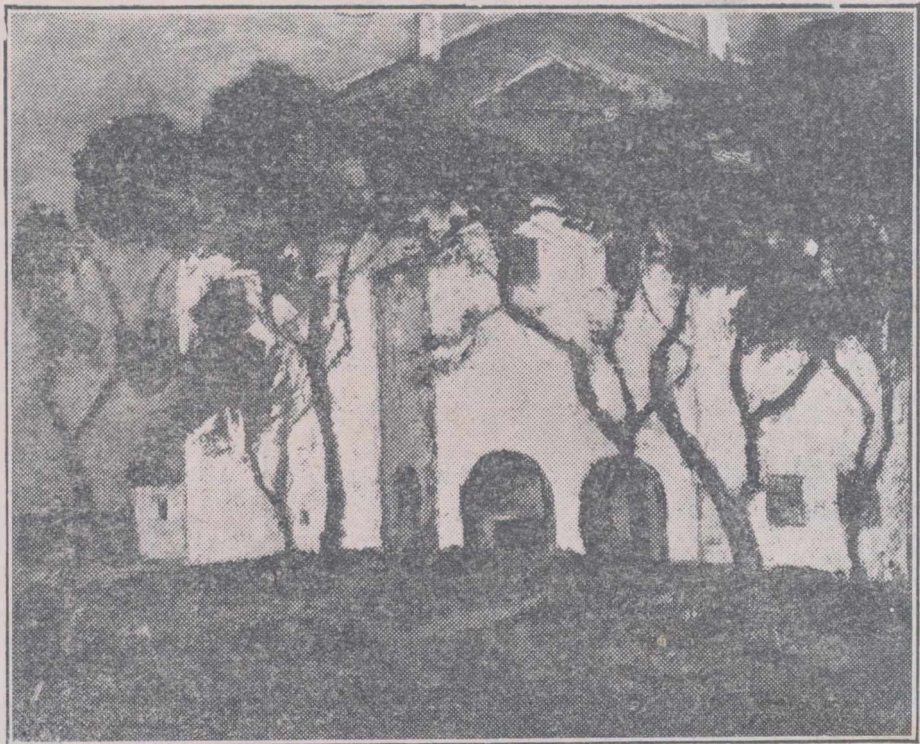
Bătrâna se duse, târându-și picioare- le, împreună cu cealaltă cu bățul.

Grădinița se mai însuflețise. Ingriji- torul uda florile. Dar nici la împroșcă- turile de apă nu voia să se trezească din visarea în care păreau cufundați — visare de-o nesfârșită jale — acei săr- mani copac' răsăriți din straturile rare, înflorite de coji de poame și de ouă, de bucăți de hârtie și apărate de țepi și stînglii, rupte pe ici pe colo, ori de-un șir de stânci de var, în care erau scobite băncile.

Tuta prinse a se uita la havuzul ro- tund care izvora în mijloc, a cărui apă vierze mocnea sub un zăbranic de praf, care se rupeau din când în când la bufni- tura vreunei coji de portocală azvârlită de cei ce stăteau în preajmă.

Soarele scăpătase de-al binelea, și-a- cum mai toate băncile erau la umbră.

Pe una de-aproape, veni să stea o doamnă cam de treizeci de ani, îmbră- cată în alb. Avea părul ros, ca arama, ciufulit, și fața pis'ruiată. Părând gata să moară de căldură, căuta să dea la o parte din față-i un băiețaș îmbufnat, gal- ben ca ceara, îmbracat marinăresc; pă- nă una alta, se uita în toate părțile, ne- răbdătoare ascuțindu-și ochii miopi, de parcă ar fi așteptat pe cineva; și iar dă- dea ghes băiatului să și găsească mai în- colo vre-un tovarăș de joacă. Dar băia- tul nu se mișca: ținea ochii atințiti asu- pra Tutei care mânca pâinea. Și Tuta se uita și câtă țintă spre acea doamnă și pre acel băiat; de-odată spuse:

CASTELUL PARASIT : ȘT. DIMITRESCU
— Salonul Oficial —

— Nu vă fie cu supărare, da poate ai nevoie de vre-o femeie la spălat rufe ori la bucătărie cu ceasu'... Nu? Fără supărare!

Apoi, văzând că bă'atul bolnăvicios nu și mai lua ochii de pe ea și că nu voia să asculte de îndemnul tot mai stăruitor al mamei sale, îl chemă la dansa:

— Vrei să vezi copilul? Vino de-l vezi, mâncate-ar mama, vino!

Bă'atul, îmbrăncit zdravăn de mamăsa, se apropie; se uită un timp la copilaș cu ochii sticloși ai unui pisic ciomăgît; apoi îi smulse din mână bucata de pâine. Copilașul începu să țipe.

— Nu! săracul de el! — exclamă Tuta. — I-ai luat pâinea? Vezi că plânge! Ie foame... Dă-i măcar o bucățică.

Ridică ochii să cheme pe mama bă'atului, dar n'o mai văzu pe bancă: vorba colo în fund, dând din mâini, cu un omuleț hărbos care-o asculta și nu prea, cu un ciudat zâmbet pe buze, cu mâinile la spate și cu părăria zvârlită pe ceafă. Copilașul, într'acestea, țipa cât îl lua gura.

Apoi stăi tu. — făcu Tuta, — că o bucățică tot ți-o iau eu...

Atunci și bă'atul începu să răcnească. Dădu fuga mamăsa, căreia Tuta, cu sărut mână, îi lămurii cele întâmplute. Bă'atul strângea cu amândouă mâinile la piept dărâbul de pâine fără să vrea să l dea, nici chiar la îndemnul mamei sale.

— Il vrei? Da'l mănânci Niun? spuse doamna roșcată. — Nu mănâncă nimic, da știu — nimic: sunt disperată! Măcar de-ar vrea cu tot dinadinsu... Da e un capriciu... Fii bună și lasă-i-o!

— Da, da, bucuoroasă, — făcu Tuta. — Na, mănânc-o tu...

Dar bă'atul dădu fuga la marginea havuzului și aruncă în apă bucata de pâine.

— La peștișori, ră? — exclamă atunci Tuta, rîzând. — De rici al meu n'a mănăcat de loc... N'am lap, n'am casă, n'am nimic... Zău așa, cucoa... Nimic!

Doamna era grăbită să se întoarcă la omulețul care-o aștepta colo: scoase din punguliță doi bani și-i dădu Tutei.

— Să te răsplătească Dumnezeu — îi spuse din urmă, aceasta. — Nani, nani, taci nu plânge: c'acu o să ți cumpăr acadela, taci cu mama! Am făcut rost de gologani cu pâinea babei. Taci cu mama! Nu vezi că sântem bogați...

Copilul se potoli. Ea rămase, cu cei doi gologani strânși într'o mână, să se uite la lumea care-acuma umplea grădinița: copii, doici, soldați...

Gălăgia nu se mai isprăvea.

Printre fetițele care săreau la coardă, și băieții cari se fugăreau, și tîncii urlând în brațele doicelor care stăteau la taifas, liniștite, între ele, și fetele din casă care făceau dragoste cu soldații, dădeau târcoale vânzătorii de semințe, de covrigi ori de alte bunătăți.

Ochii Tutei se aprindeau, uncori și buzele i se deschideau într'un ciudat zâmbet.

Așa dar nimeni nu voia să creadă că nu mai știa cum să facă, încotro s'o n-putea? Mai-mai să nu-i vină nici ei să creadă. Dar era chiar așa. Intrase acolo, în acea grădiniță, să caute nițică umbră; pierduse cam vre-un ceas: putea sta până seara; și pe urmă? unde să petreacă noaptea, cu acel copilaș în brațe? a doua zi? și pe urmă? N'avea pe nimeni, nici măcar la țară, afară de-acel om care nu mai voia să știe de dansa; și-apoi, cum să se întoarcă? — Păi atunci? Nu'i nic o scăpare? Se gândi la afurisita de babă care-i luase cerceii și legătura. Să se ducă iar acolo? Sângele i se urcă la cap. Se uită la copilașul care adormise.

— Hai, Ninule! în gărlă amândoi? Iac'asa...

Păcat Național

În casa magistratului X, eram adunați la ceai o societate de câteva persoane. Kupând cozonac cu delicateță și sorbind binișor din ceai, fiecare se executa, în privința protocolului, cu meșteșug, introducând în șivoiul conversației, aportul său de spirit, de elocință, de bună dispoziție. Astfel încât, deși masa dură o oră, nimeni încă nu adormise complet: conversația plutea grațios pe aburii ceaiului, ca o frunză pe apă.

Bărbații, ca să nu pară ciclopi, se n-tretineau, cu competență asupra modelelor feminine; cât despre cucoane, dănsesele exploatau, cu abilitatea consacrată, chestiunile politice la ordinea zilei. De la deprecierea lui și până la recentul accident de automobil din dosul gării, subiectele se deșirau și se comentau elegant, cu concesiile reciproce asupra datelor inutile, lăsând duhului jocul liber al născocirii. Se râdea, când mai discret, când mai accentuat și toată lumea părea fericită, afară de colonelul Cercel Petrescu, care, înfipt cu demnitate în coasta domnului consilier, da semne vădite de neastâmpăr. Când însă, șirul faptelor diverse fu înlocuit complet de către cea mai principală chestiune a țării noastre: agricultura; chestiune prea arzătoare, pentru ca fiecare invitât să nu aibă cel puțin o părere asupra ei, colonelul Cercel își apăsă cravata albă, de cauciuc, care-i jena, ea să zic așa, nodul gordian, își șterse sudoarea de pe frunte și tuși la urechia consilierului:

— Heh, asta nu e jucărie, dom'le consilier!... Suntem o țară agricolă; fără agricultură ne prăpădim. Noi n'avem industrie, ca, de exemplu, Franța sau Germania; noi facem pâine, domnule, aea e!

— Mare adevăr! șopti cu vocea pe jumătate, consilierul. E tocmai ceea ce...

— Pardon, dă-mi voe!... aici nu e de glumă! Trebuie să se sfârșească odată

Ridică brațele, voind parcă să l arunce. Și ca pe urmă-i. — Ce tot spun eu! Nici gând! — Ridică fruntea din pământ și zâmbi, uitându-se la trecătorii din față.

Soarele asfîntise, dar căldura nu se dădea învinsă, înăbușitoare. Tuta își desfăcu bluza la gât descoperind un colț din sânul ei alb.

— Cald?

— Să mori și alta nu!

Îi stătea în față un moșneguț cu două eventualii de hârtie înfipte la pălărie, cu alte două în mână, deschise, bătătoare la ochi, cu un cos după braț, plin cu tot felul de eventualii încilcâte roșii, albastre, galbene.

— Doi gologani!

— Nu'mi trebuie! — spuse Tuta, dându-i cu umărul. — De ce's? de hârtie?

— Da ce vrei? de mătase?

— Io-te colea! și de ce nu? — făcu

Tuta, privindu-l cu un zâmbet de sfidare; apoi crăpă mână în care ținea cei doi bani și adăogă: — N'am decât pe ăștia. Cu un ban, nu-l dai?

Moșneguțul dădu din cap, cu demnitate.

— Un ban? Da ce-am mănăcat!

— Ei, hai, ducă-se naibi! Dă'l încoa! Nu mai pot de cald. Copilul, doarme... Oi face eu ce-oi face! Bun e Dumnezeu.

Îi dădu cei doi gologani, luă eventualii și, deschizându-se mai tare la piept, prinse ași face vânt de zor, acolo, pe sânul aproape descoperit, rîzând, privind, semeț, cu ochi sticloși, îmbietori, ațîfători, soldații cari treceau.

(din italianeste de)

ALEXANDRU MARCU

cu vorha goală, să se treacă la fa să se încurajeze producția, să se prime pentru cultivatori, să se cre mijloace de transport...

— O, domnule colonel..., zâmbi, stic, consilierul.

— Nu, dați-mi voe! Aici nu e chestiune de vorbe late, de discursuri sfătoare, e vorba de viitorul țării, do consilier și eu cred că asta trebuie aibă în vedere cei ce conduc destinația patriei; aea e! Agricultura nu se face cu vorbe, se face cu plugul, cu coasa, cu sudoarea frunții...

...Nu trebuie mai mult pentru ca pământul concentric să devină, cu ultimele vorbe, spuse răsăpăcat, colonelul Petrescu.

Giăie sacadat, punea punctul pe cum zice românul, răspundea cu teorii interpelărilor celor mai sfioase ștergea nădușala de pe frunte, în cravata, sau își plesnea manșetele tunde, pe jumătate scoase.

— Suntem sături de politicianism demagogic! Românul e un popor dăruitor; păcatul lui e că e prea gură. Fiecare se simte chemat să facă performanță, fiecare vrea să-și spună meritele; și în fond sunt toți niște vrăjii și nu fac cât o ceapă deger.

— Pardon, să-mi dai voe, Cercel, terveniți cu ton de largă diplomație, Sperjescu, sora vorbitorului — năvălind cu vârful degetelor un cocolor bic'os — sunt și printre ei oameni c...

— Nimic! Toți sunt lăudăroși, sunt guralivi și în fond nu sunt de nimic. Dacă, în loc de discurs de la Camera fiecare deputat s'ar ocupa de gospodăria urbei lui, dacă fiecare senator ar face la fel, dacă...

— Ei, dar vezi că... oftă consilierul.

— Cu drept cuvânt! Eu ce zic?! Tă lumea vorbește și nimeni nu face nimic. Ia chestiunea podurilor de Olte — aici să-mi dați voe, că suferența mea — ei, credeți că podurile astea de lemn se va scurge marea producție a grânelor țării, care este Oltenia?! Credeți că asta e? Nu, niciodată! E rău, domnilor!... Și să mai crească creșterea lui. În urcarea valului franc! Niciodată; asta s'o știți mine, — aea e! În țara noastră, lumea vorbește, dar nimeni nu face nimic; tot se pricepe dar nică p seală! Deaceia mergem ca raiul!

Domnul consilier e ultimul mare care-si pune, cu grație, servetu pe sâ! Celalți s'au adunat în jurul celui combativ. Din când în când ar vrea să-l întrerupă; Cercel, în aceste din ochi și, înainte de a de gura, le și aruncă o frază, ca și le-ar fi înțeles gândurile.

— Vedeți pe german... germanii vorbește, germanul tace și face; f neamț își vede de treaba lui, nu mestecă unde nu-i ferbe oala. La care ț'i-e, domnule, reforma admitivă?! Ce-mi făcusi, domnule, cu universal?! Unde ț'i-e, domnule, prierea?!... Vorbe! Vorbe! Vorbe!

— Prin unele părți... îndrăzni lierul, cam plictisit.

— Nimic, ascultă-mă pe mine, suntem un popor inteligent, dar...

— Pardon, dă-mi voe! mai făcu cercare judecătoarei.

— Ceace ne omoară e gura! pe oratorii, terorizăm, dar nimeni zic eu bine, dom'le consilier?! Că bește multe nu face treabă! Român un popor guraliv. — Aea e!... s dela mine!

MIHAIL CELARI

Ulciorul lui Farkas Gyelley

de ANDREI ADY

Din vestitul parc al ruinatului castel Gyelley timpul a făcut grădina de zarzavat. Și în dupăamiezile de vară bătrânul Farkas Gyelley își citește gazetele în mijlocul acestei grădini bătută de soare, arsă și părăginită. Lângă fotoliul bătrân, prin gura deschisă, își răspândește mirosul de rachiu un vechiu ulcior posomorât și verde. — Uneori în colțul cel mai de sus al grădinei de zarzavat se iese un șgomot ciudat, o larmă înfricoșată, Farkas Gyelley își sârbulește liniștit ulciorul: nu-i nimic. Nu-i bubuit de tun, nici trăsnet: de pe acoperișul prăbușit al castelului Gyelley cad țiglele. Acesta nu mai este un lucru nou, uneori se surpă și pereții; tristă și posomorâtă mai e viața în lumea de azi.

Căci lubuitul tunurilor și al trăsnetelor nu era o muzică necunoscută pentru urechile lui Farkas Gyelley. Era doar același Gyelley, cel din urmă Gyelley, vestitul căpitan din garda națională. Omul acesta atât de bătrân și de ciudat a spânzurat odinioară pe preotul român din Ghiriș. Și tot el a tratat prietenește în patruzeci și nouă, și a dat mâna, cu tribunaul român Șişca. Așa era el în floarea vieții: sânge de Gyelley nesocotit și neastâmpărat. Suflet de nemeș ungar ciudat, neliniștit și frumos, plămada amitoare a unui veac umitor. Căuta moartea și în fiecare zi se oferea ei, pe vremea când îndrăgea viața, de lauda că e admirator al lui Voltaire și îi plăcea totuși, ca unui copil entuziast, să-și zornăie sabia până la Jibău.

Și iată, că a trecut demult și Jibăul și armistițiul și umilirea și nădejdea și amărăciunea. Și acuma e de nouăzeci de ani și trăește și bea rachiu în grădina de zarzavat.

Gazetele pe cari le citește Farkas Gyelley sunt vechi de cincisprezece ani. Patini de acum cincisprezece ani stănesc în inima lui Farkas Gyelley mari furtuni. El nu bănuște lucru acesta, pentru că de cincisprezece-douăzeci de ani el nu mai este decât un biet copil grotesc cu barbă albă. Timpul care se rostogolește și aleargă i-a jucat o festă glumeață lui Farkas Gyelley. L-a hărțuit, l-a brufuit și în cele din urmă i-a luat totul. Și cele cinci moși și multe curți boeresti și pivnițele cele bogate și „moirile

PORTRET: EMILIAN CELINA
— Salonul Oficial —

lui Gyelley" cele vestite. I-a luat tot: banii, cinstirea, mândria și chiar amin-tirea.

Iar o bucătăreasă slovacă i-a schimbat parcul într-o grădină de zarzavat. Femeia aceasta da târcoale în jurul lui, de parcă chiar soarta a trimis-o. Odinioară era o slujnicuță frumoasă și albă; și ea fu aceea, care a dus la îndeplinire porunca sorții. Ea a vândut moșiile, „moirile lui Gyelley”, curțile boeresti, cirezile de vite. Și nu i-ar părea rău, dacă moartea ar scăpa-o cel puțin de copilul ăsta bătrân. Dar fără îndoială moartea n'a uitat de câte ori s'a bătut joc de ea, odinioară, căpitanul din garda națională. Și din pricina asta nu vine să-l ia pe Farkas Gyelley, măcar că bucătăreasa slovacă i' îmbușinează și mâncarea. Și nu-i mai vin bătrânului nici gazete proaspete, dar le strânge și le citește pe cele învechite și îngălbenite din prisacă. Și Farkas Gyelley — având alături ulciorul cel vechiu — se înseninează, se posomorăște sau se frământă pentru lucrurile aflate din gazetele de acum cincisprezece ani.

Farkas Gyelley credea că Moise jidovul îi trimite în fiecare zi litrul acela de spirt rău mirositor. Dar Moise jidovul a murit de vre-o douăzeci de ani, poate că și băiatul lui va fi murit. Dar lasă-l pe Farkas Gyelley în credința, că e încă stăpân, și că Moise îi datorește rachiul ăsta. Rachiul de pomană i-l plătește lui Gyelley o rudă din satul vecin. Și tot ruda aceasta se îngrijește de câte o înghițitură de vin la sărbători și Duminica. Las' să mai bea câte un pic Farkas Gyelley și să mai uite, dacă uneori s'ar mai întâmpla cumva să-l ispitească amintirea-i intraripată. Și dacă mai poate: las' să vadă, în căpătâniile de varză, goruni și străvechi. Și dacă mai are fantezie: din aracii de fasole, să făurească un parc umbros. Și în îmbătrânita și cicălitoarea bucătăreasă slovacă, să vadă tot pe fecioara de odinioară: ștregară, rumenă și blondă. Și dacă mai poate: să-și închipuie că are copii. Copii cari făuresc și pe mai departe istoria, acestui sat și acestui ținut; să-și viseze vechile lui visuri din patruzeci și opt și din patruzeci și nouă. — Să ocărăscă și să blesteme întâmplările noi pe cari le află din gazetele de acum cincisprezece ani. Și să nu bănuiască o clipă măcar, că el a ieșit din făgașul vieții. Că viața s'a jucat un pic cu dânsul și apoi, glumind, l-a părăsit în grădina de zarzavat, unde în patruzeci și opt copacii parcului vuiuau așa de majestos. Unde țineau consfătuiri, și unde se înălțase spânzurătoarea preotului român din Ghiriș.

De câteori sătenii curioși treceau pe acolo, aruncau pe furiș priviri curioase în grădina rău îngrijită a lui Gyelley. Dacă era soare și vreme frumoasă, Farkas Gyelley se afla acolo. Din când în când ducea ulciorul la gură și apoi iarăși începea să citească gazetele cele vechi. În mâinile tremurătoare ale bătrânului nemeș, gazetele galbene și învechite îi foșneau și îi hohotiau vechile lui isprăvi demult îngropate și ridicole. Copii ștregari strigau spre grădina de zarzavat cuvinte neghioabe și nemiloase. Farkas Gyelley ședea, uita și citea mai departe, liniștit. Avea ochi frumoși, albaștri. Ochi de nouăzeci de ani, cari n'au cunoscut ochelarii. Ochi rămași albaștri, tineri și frumoși, și despre cari nimenea n'ar fi crezut, că de nouăzeci de ani pri-

Seară de vară

Lin..

În șoapta spicului de grâu
sbate inima verei,
și vântul s'a înfins de-alungul câmpului
ca un călător obosit.

Saltă iepuri în joc singuratic
și tot salta
iazul le cântă
și meleci din frunze de apă
scot carnela să vadă

Stejari bătrâni și grei de ghindă
spun ba me căprioarelor
balese mlățițe de alun.
O! florile de liliac
sunt amintire numai.

FLORICA MUMU

vesc mereu la lumea asta ciudată
nă, veșnic nouă și veșnic aceiași.

Oare până când vor mai vede
aceștia trumoni: goruni uriași în
pășini de varză? Până când vor
vești proaspete în gazetele de acur
sprezece ani? Pe anserat bucătăre-
vacă vine cu o slugă bătrână și
viață de ani, un român. Vine, ca
ceiu, ocărând mâniaoasă. Il ridică
doi pe brațe pe bătrânul Gyelley,
rui picioare demult sunt uscate;
și îl trântesc într-o odaie liniștită
cegăită a castelului în ruină. Apoi
tăreasa slovacă își spune rugăci-
de toate zilele: Dumnezeu să o
scă odată de schilodul acesta bă-
blestemul acesta, de stăpânul
de zarzavat, care a trecut de nouă-
ani, dar care în somn mai visează
lucruri minuante. În vis bătrânul
de flăcău, se vede cum merge
într-o caleașcă trasă de patru tel-
cum snopește pe Ruși de îi făc-
derii. Ulciorul binecuvănat, pe
golit peste zi, îi aduce stăpânul
dinei de zarzavat visurile acest-
moase.

Și acuma urmează sfârșitul
lui Farkas Gyelley. Căci a murit
cea milostivă, și iată, că într-o
n'a mai trimis nimeni rachiu. N-
Farkas Gyelley întorcea pe-a pa-
cealaltă gazetele cele vechi și in-
te, și arăta mereu spre ulcior,
nind și gângăvind mânios.

Și cum, cum nu, deodată înce-
amintească. Și privi îngrozit para-
jurul lui; era o zi frumoasă de
ziua aceea. Și văzu căpătâniile
și aracii pe care se urca fasole
încolo văzu casa pe jumătate
cu acoperișul găurit. Dar goru-
fișurile de liliac și așternuturile
A treia zi își aminti de moși,
și de cirezii. În ziua a patra, că
tăreasa slovacă și cu bărbatul
român îl purtară în casă, oftă
Deodată i se desfășură pe dinai-
lor tot trecutul, și în noaptea
mai putu nici adormi. Plânse,
lacrimile acestea îi aduseră mo-
care până atunci o speriașe mi-
ch'ului. Și ochii lui albaștri, f-
mereu tineri se înourară, când
de viața lui trecută, și când șt-
zetele cele de acum cincispre-
erau vechi de cincisprezece ani,
cât de trist muri stăpânul gr-
zarzavat.

Trad. din ungurește de

IOA

Politico-culturale

P A C E

Din nou între fericiții Dumbravilor Elizee

SAU

Ierarhizarea literară

CARAGIALE. — Ați aflat?

DELAVRANCEA. VLAHUȚĂ, DUILIU ZAMFIRESCU. — Ce?

CARAGIALE. — Nu mai avem voie să convorbim între noi în coloanele „Viitorului”.

DELAVRANCEA. — De ce?

CARAGIALE. — Auzi, că se opun familiile!

DUILIU ZAMFIRESCU. — Dar nu înțeleg de ce s'ar opune familiile. Noi vorbim cuvințios, nu ca n. c. de la „Gândirea”.

DELAVRANCEA. — Nici ca Serapion dela „Epoca”.

VLAHUȚĂ. — Nici ca P. Ș., Ion Darie și ceilalți de la „Cuvântul”; E ciudat lucru și cu familiile astea. Cât trăim, nu ne pot suferi gloria; iar după ce venim aci, lăsându-ne gloria acolo ele ne-o apără în contra aceloră, care ne-o intră în...

DELAVRANCEA. — Fac și ei ce pot.

VLAHUȚĂ. — Și va să zică acum nu vom mai putea discuta nimic.

CARAGIALE. — Ba da; dar nu în „Viitorul”.

DUILIU ZAMFIRESCU. — Eu știu că am vorbit totdeauna cu demnitate, și demnitatea n'a devenit niciodată ifos.

DELAVRANCEA. — Și eu am vorbit totdeauna cu sufletul; la forme n'am prea căutat, ca în totdeauna.

CHENDI. — Cu toate că aș fi putut face și altfel, și eu n'am vorbit decât cu sfială și cu obiectivitate.

CARAGIALE. — Mie mi-a plăcut totdeauna libertatea, mă! Și dacă mi-am dat în petec câteodată, e că așa am vrut... la să mă lase în pace familia. Familia să-și vadă de treburile ei!

VLAHUȚĂ. — E vorba mai putem ori nu mai putem discuta între noi?

DELAVRANCEA. — Dar nu-ți spuse Iancu? Putem, dar în alte gazete — nu în „Viitorul”.

DUILIU ZAMFIRESCU. — Dar în „Viitorul” ori altundeva tot același lucru e. Ba dacă ar fi într-o revistă cu tiraj mai mare decât al „Viitorului”, atât mai bine.

DELAVRANCEA. — Cu noutatea ta,

Iancule, am pierdut un timp prețios... Ia spune, Chendi, ce e cu ierarhizarea?

CHENDI. — Iacă am adus iar pe Trivale. El e mai în curent. Și apoi cu cât am fost pe tărâmurile cele grele ale pământului, tot mereu i-am imputat lui Dragomirescu mania de a tot cântări pe scriitori.

TRIVALE. — Domnul Dragomirescu nu cântărește scriitorii, ci operele. Dar scriitorii, firește, sensibili, — și-o iau totdeauna asupra-i.

CARAGIALE. — Așa am fost cu toți, mă! Nu mai sântem acum; dar în viață, ne făceam foc și pară, dacă auziam că se scrie rău despre vre-o lucrare, pe care o știam și noi că e proastă. Numai decât: „Ne-a înjurat ăla!” „Ne-a ocărât celălalt”, deși nu era în joc decât una din operele noastre și nu dintre cele bune.

VLAHUȚĂ. — Ciudat în adevăr mai e și sufletul omenesc. Știi, în adâncul sufletului tău, că ai făcut o operă slabă. Tremuri însă ca nu cumva s'o simță și altul. Și, când se întâmplă s'o vadă, — vina cade pe el!

DELAVRANCEA. — Nu numai atât. Dar e adevărat și contrariul. Când știi că ai făcut un lucru mare și frumos, criticele unora și altora, în loc să te mâhnească, te bucură.

TRIVALE. — Să vă spun una: Știți că domnul Dragomirescu nu cumpără decât gazetele care-l ocărăsc? Se vede că are simțământul de care vorbiți d-voastră, domnule Delavrancea!

CARAGIALE. — Așa e, ne durea, când eram ocăriți pe drept și nu ne bucuram că eram laudați pe nedrept. Din contră ne bucuram pe lauda meritată, mai puțin decât ocara nemeritată.

DUILIU ZAMFIRESCU. — Aceasta înseamnă că adevărata bucurie sau mâhnire nu vine din afară; ci tot dinăuntru.

CARAGIALE. — Dar oricum ar fi fost dinăuntru sau din afară, vorba e că ne supărăm foc, când critica ne lovia — la călcăiul... lui Ahile.

DUILIU ZAMFIRESCU. — Dar iar am pierdut șirul.

DELAVRANCEA. — Am cam luat-o razna!

CARAGIALE. — Ei, hai Trivale, deschideți cioculețul!

TRIVALE. — Sânt gata. Cum ați spus și d-voastră, scriitorii sânt foarte susceptibili; și domnul Dragomirescu n'a ținut niciodată seama — din principiu — de această susceptibilitate. Știa foarte bine că pe această metcahnă se poate zidi ceva: o gașcă, un cerc, un grup, chiar un partid (Vezi N. Iorga). Dar n'a vrut s'o facă! El a avut totdeauna marota adevărului: N'a prețuit pe oameni — cum cred unii politicieni rătași în literatură — după relațiile personale, ci după operele lor. Și de-aceia în „Convorbirile critice” veți vedea laude la adresa unor adversari, care-l batjocureau, și critice, la adresa prietenilor. Adică, vorba vine, când spun adversarii și prieteni; fiindcă în realitate niciodată domnul Dragomirescu n'a atacat, n'a criticat sau n'a laudat pe cutare sau pe cutare; ci numai operele lor. Dar totdeauna, omul și-o ia asupra-și. Din pricina aceasta, după un an, doi, toți cei strănși împrejurul său și căroră le scă-

M'am dus alaltăeri în cimitir!
Primăvara — pe un coviltir
De flori,
Croise, peste lumea care tace,
Din litere de alb imaculat,
Cuvântul „Pace”.Mi-am răzimat
apoi,
Gândirea
De un bloc de piatră
Și vruî s'ascult
Adâncurile mele
Opuse și rebele,
S'ascult, s'ascult, s'ascult!
Atât de mult,
Aveam s'ascult!Dar m-am trezit că cine-va
Meditativ și plin de mușgai,
Trecând pe lângă mine,
Pe oasele-i deșarte
Mi-a spus: „hai
Dă-te la oparte!”Iar dedesubt porni un scâncet frânt,
Dedesubt, din pământ:

„Mai mută-te pe alt mormânt

Că ești prea greu!” —

Și m'am purtat mereu,

Mereu —

Pân'ce ești din nou din cimitir.

Și cum mă coboram la vale,

Agale,

Mi s'a părut că sunt un biet martir,

Ce-i alungat din cimitir!

G. G. GRUIA

păra sufletul după o laudă și n'o găsea la „Revista critică” la „Convorbirilor critice” au început să piardă răbdarea; iar alții au început să devină furioși când vedeau că laudele lui se îndreptă către operele adversarilor.

Gârleanu un i-a certat niciodată că na fost pus mai sus de Sadoveanu.

Lucrurile au ajuns atât de departe că după trei ani au făcut un fel de conspirație în contra patronului. Sau înfeles cu Gh. Vilsan, minunatul prozator de la Cluj, care însă, după aprecierea lui Măiorescu, se credea poet mare, — și acesta, firește, mai furios ca toți, fiindcă domnul Dragomirescu îl ridicase pe Cernat a scos un întreg număr din „Sămănătorul” în care nu făcea de cât să-l ocărăscă pe domnul. Furia cu care era scris era așa de mare, că, fără să cerceteze cum stau lucrurile, îl învinuia tocmai de ceea ce i-a trăsese furia prietenilor conspiratori: îl învinuia, ca și acum D. Tomescu de la „Ramuri”, că lauda numai pe cei ce s'apropie de dânsul, iar dacă se depărtează, îi critică. Negreșit, i-a fost ușor celui atacat să pună pe două coloane, față în față diferitele critice, cu istoria raporturilor sale cu scriitorii, ca să se vadă că toată acuzarea se nimicea.

DELAVRANCEA. — Păi, dacă Vilsan era într'adevăr poet, ba se credea mai mare poet decât colegul său Cerna (căci, așa mi se pare, erau colegi) — de ce, în loc să atace pe Dragomirescu, n'a mai produs opere mari și frumoase, ca să-l dea de rușine.

TRIVALE. — Se vede că furia a fost mai mare decât talentul. Și furia aceasta

„NATURĂ MOARTĂ”: AUREL KESSLER

— Salonul Oficial —

Macul roșu

Din grădina vieții mele, pentru tine-am rupt un mac;
Eră singurul pe care Soarele l-a înroșit.
Și când l-am desprins o floare mă certă: Ce ți-a greșit?
Visurile tale mâine ca o floare se desfac..

„Se 'nserase... peste brazde, negru 'ntinse lungi covoare,
Umbrele-și coseau vestmântul cu un fir de vânt sărac;
Infinitul ca o turlă, trist de moartea unui mac,
Aprindea un candelabru pentru nopți de sărbătoare.

Și pe drumul de'ntuneric îmi ieșiră mulți în față
Licurici cu ochii umezi, purtătorii de scânteii
Crinii albi ca niște pustnici din chilia lor de ghiață
Stau să-mi spună: „Macul roșu dacă-i mort de ce-l mai iei?”

MATEI C. ALEXANDRESCU

se găsește la toți. Toate le-ar vrea scriitorii, numai să nu-i ierarhizezi. Dar ce vă spun eu D-voastră...?

DUILIU ZAMFIRESCU. — Firește, am recunoscut-o. Scriitorii se supără, întâi că nu li se laudă vre-o operă; și al doilea — și mai cu seamă — când li se spune că e mai slabă decât a altuia.

CHENDI. — Cu chestia asta am căutat să-l cîrui eu pe Dragomirescu, care compara pe Goga cu Cerna și arăta că Cerna este superior lui Goga. El, ca s'o spun acum, avea dreptate, fiindcă Goga e mai înainte de toate orator și om politic; dar eu pe atunci, nu prea băgam de seamă lucrul.

CARAGIALE.—Ei, ia să lăsăm în pace pe Goga! Om mai discută despre el, când vom vorbi despre relațiile dintre literatură și politică. Acum la chestie!

DUILIU ZAMFIRESCU. — Ei da, la chestie! Îmi pare bine, Iancule, că începi să vezi și tu că ordinea e sufletul unei discuții.

TRIVALE.—Domnul Dragomirescu spune ca și al tuturor lucrurilor omeneste.

DUILIU ZAMFIRESCU.—Orice importanță ar avea ordinea, tot mai mare importanță are pentru om, — cel puțin acum — chestia ierarhizării.

TRIVALE.—Iată cum stau lucrurile. Să le mai stabilim odată. Metodologia literară se ocupă, întâi, nu cu persoana scriitorului, ci cu operele lui; al doilea, dintre aceste opere nu au valoare de cât unele; și, în fine, scopul final al Științei literaturii este ca aceste rare opere să fie clasificate, în așa fel ca cele ce se aseamănă prin elementele lor esențiale să fie puse la un loc, iar cele ce se deosebesc să fie puse în categorii deosebite. Dacă primim aceste principii metodologice, și lăsăm la o parte orice susceptibilități personale, este evident că știința literară nu se poate face fără selecțiune, fără ierarhizare, și, mai pre sus de toate, fără comparațiune. Omul de știință literar trebuie să aleagă (selecțiunea), trebuie să valorifice (ierarhizarea), trebuie să compare (clasificarea). Așa se face în zoologie cu animalele; așa se face în Botanică cu plantele; iar Știința Literaturii nu e decât o Zoologie și o Botanică, în care speciile sunt reprezentate prin diferite capodopere literare..

CARAGIALE.—Stai mă, că ne-ți făcut capul tobă! Ne așteptam să ne vorbești numai de ierarhizare, și-acum ne mai vorbești și de selecțiune și de comparațiune; iar, colac peste pupăză, ne dai zor cu o mare năzbîtie, de care-l învinovățești pe Mihalache, precum că o capodope-

ră n'ar fi decât o specie, cum e trandafirul, pitigoiul, măgarul...!

TRIVALE.—Nu-l învinovățesc eu. Iau de martor și pe Chendi, că această descoperire căci e o adevărată descoperire menită să revoluționeze studiile literare — formează temeiul Științei Literaturii. Această știință după d. Dragomirescu, este o adevărată Știință Botanică, în care în loc de diferite specii de flori, avem diferite capodopere. Capodoperile sunt în adevăr specii naturale, numai că fac parte dintr'altă lume decât cea fizică și cea sufletească — din lumea psihofizică..

VLĂHUȚĂ.—Acuma chiar că ne-am încurcat de tot. Ne bagi în filozofie, de nu mai putem eși teferi..

TRIVALE.—N'am ce să fac. Știința Literaturii, spre deosebire de Știința literară își are temeiul în filozofie, nu în istorie.

CARAGIALE.—Atunci fără Titu și fără Eminescu, al mai filosof dintre noi, nu ne putem descurca. Eu zic, să nu mai continuăm discuția, până nu chemăm și pe Titu.

DUILIU ZAMFIRESCU.—Numai să vrea. Pe când era în viață teoriile acestea, el nu le prea goba!

DELAVRANCEA.—Dă! încolo barbarism! zi-i și tu, că nu le prea înghițea. Adică ce? „Inghițea” ar fi mai urât decât „Goba”?

DUILIU ZAMFIRESCU.—Să-ți fac pe plac! Și zic domnul Maiorescu, nu înghițea pe vremuri originalitatea lui Dragomirescu.

CHENDI.—Eu am surprins totuși o convorbire între el și Cerna, care totdeauna sta prin preajma lui. Și din acea convorbire reeșea că domnul Maiorescu are acum, altă atitudine față de Dragomirescu, Zicea că i s'au împlinit unele prevederi și că nu-i mai e rușine că în literatură, are un asemenea urmaș.

DELAVRANCEA.—Atunci viitoarea sedință s'o ținem, sub președenția lui. Ce zic, Duiliu?

DUILIU ZAMFIRESCU.—Eu voin face totul să ne mai țină una din splendidele lui lecțiuni de filozofie.

TRIVALE.—Să chemăm și pe marii noștri poeți. Și să nu uităm nici pe domnul Conta.

VLĂHUȚĂ.—E o idee minunată.. Și dumneata domnule Trivale, să nu te superi că te înlocuim.

TRIVALE. — Sunt încântat.

CARAGIALE.—Atunci, să un mai stăm măi băceți. Adevărul numai din gura lui Titu o să-l știm.

MIHAIL DRAGOMIRESCU

Eminescu
și balanța comercială

În vremurile acestea de derută valutară, când „balanța comercială” a ajuns un leit-motiv obositor, e cel puțin pittoresc, să spicim din articolele politice ale lui Eminescu de pe la 1880—1. Ai zice cuvinte de astăzi, în plus cu minunatul lui simț politic dublat de o vastă cultură.

E dovedit asemenea că balanța comercială a țării nu ajunge să acopere exigențele orașelor; se importă mai mult valori de peste graniță, de cum se exportă.

De și pare că balanța comercială n'ar sta în legătură cu viața politică a unei țări, totuși s'ar înșela acela care ar tăgădui cu totul nexul causal între orice fenomen economic pe de o parte și între sistemul de idei ce stăpânește o țară. Venind roșii la putere, se înmulțesc funcțiunile, se măresc lefurile patrioților, — dovadă sporul cu 50 la sută a bugetului cheltuielilor și sporirea analogă a ori-cărui buget comunal și județean. Ori unde există un budget public fie în comună, fie în județ, în sat, la spitaluri, resursele sunt strânci cu mâna; de fier a patriotismului subliniat, toți patrioții se întolosc. E însă evident că un patriot întolcit e exigent, că devine consumator de articole de lux din străinătate. Încluiuiesc și acum cineva câte-va mii de patrioți, deveniți boeri mar prin favorurile ce și le acordă singuri și va putea calcula aproximativ milioanele ce cată să iasă din țară pentru a face patrioți sau semene a scoși din cutie Când via d-nii Rosetti-Brătianu la putere, se creiază o nouă clasă consumatoare, care cade ca locusta asupra țării clase patrioților. Atunci din paraisese se fac deputați, din stâlpi de cafenel oameni mari. Precum importul și consumația se mărește în timpul unei invazii tot astfel când vine invazia roșie în viața publică, când mii de oameni noi încep a trăi din iubirea ce o au pentru bugetul patriei, consumația de lucruri importate cată să se mărească, importul cată să se urce și să întreacă chiar exportul. E prea adevărat că, dacă clase rămân aceleași, o schimbare de guvern nu poate avea influență asupra balanței comerciale. Dar la noi, venirea roșii la putere e totdeauna cu o declasațiune generală. Clasele avute și inteligențele sunt înlăturate de la controlul afacerilor publice și de la partea ce li se cuvine în conducerea statului și, în locul lor, e substituită o clasă nouă, care voește să trăiască bine și să se îmbogățească socoteala statului: clasa patrioților.

Iată dar starea fericită de lucru lăudată de organele guvernului: bugetul cheltuielilor Statului se urcă, mortalitatea se urcă, dar scad veniturile, se de esportul, scade populația, scad școlile, populația emigrează chiar în Bulgaria și-apoi să mai zici că țara nu merge bine?

Iată lucruri pozitive, cari caracterizează sistemul de guvernământ, că zice Goethe, „dacă cifrele nu guvern lumea, ele arată cel puțin cum ea e guvernată”.

Grădina lui Epicur

Jucătorii joacă întocmai cum iubesc în răgostiți, sau cum beau bețivanii, în tot fatal, orbește, sub imperiul unei forțe de neînfrânt. Sunt oameni avizi după oc, cum sunt atâția avizi după dragoste. Unele o fi născocit oare, povestea celor doi marinari stăpâniți de patima jocului? Au naufragiat și n-au izbutit să scape o viață, trecând prin cele mai groaznice aventuri, decât pe spinarea unei balene. Dar abia cățarați pe balenă, scoase din buzunar zarurile și se așezară iar la joc. Iată o poveste mai adevărată decât năsuși adevărul. Toți jucătorii sunt la fel ca acești marinari. Și de bună seamă că jocurile de noroc există ceva care zguduie teribil toate măduarele, toate firele celor cari se încumetă la joc. Nu o voluptate mediocră să ispitești soarta. Nu-i o plăcere deșartă să guști într-o ingură clipă, lună, ani, o viață întreagă și neliniște și de nădejdi. Nu împlinim încă zece ani, când domnul Grépiet, profesorul meu de pe atunci, ne citi o clasă fabula „Omul și Geniul”. Totuși ni-o amintesc parcăș fi auzit-o ieri. Un eniu dădu unui copilăș un ghem de ață și îi spuse: „Firul acesta e firul zilelor tale. Ia-l. Când vei dori să trecă vremea între tine, să tragi de ață: zilele tale e vor scurge mai repede sau mai încet, upă cum vei trage de fir. Cât timp nu vei atinge de ghem, vei rămâne pe loc, și aceeaș clipă a vieții tale”. Copilul a-ucă firuș, trase puțin de el ca să de-înă bărbat, apoi mai trase pentru a se ușatori cu logodnica pe care o iubia; iai trase încă, pentru că să vadă copiii iari, pentru ca să ajungă în slujbe în-umnate, pentru ca să câștige avere, cin-e, onoruri, pentru ca să treacă peste ecazuri, să ocolească grijile și boalele enite odată cu vârsta, în sfârșit, vai! entru ca să pună capăt unci bătrâneți esuferite. Trăise de-abia patru luni și ase zile dela vizita geniului.

Ei bine! jocul nu e altceva, decât arta e a înfăptui într-o secundă, schimbările e cari destinul nu le desăvârșește înde-bște de cât în câteva ceasuri, sau chiar u timp de ani întregi; și arta de a în-rămădi într-o singură clipă, toate emo-ile risipite în viețuirea zăbavnică a ce-ralții oameni; e tașna de a trăi o viață atreagă în câteva minute; în sfârșit, e hemul de ață al geniului. Jocul înseam-ă se te iei la trântă cu destinul. El lupta u Iacob cu ingerul Domnului, e pactul între doctorul Faust și Necuratul. Se acă pe bani — pe bani va-să-zică po-bilitatea nemăjlocită și fără sfârșit, oate cartea care se va da pe față, poate ıla care se învârtește, va dărui jucăto-ului parcuri și grădini, câmpii mănoase e păduri întinse, castele ce-și înalță că-e bolta cerului turnurile ascuțite. Da, al bila asta mititică, bila asta care se vărtește, conține într'înșă hecare în-egi de pământ fertil și case de locuit e căror hornuri sculptate se oglindesc i apa Loarei; ea cuprinde comorile ar-ii, mănunile gustului, giuvaerile cele ai scumpe, corpurile cele mai frumoase, iflete chiar, cari altfel păreau că nu se ot cumpăra, toate distincțiunile, toate otururile, toată gloria și întreaga forță imăntească. Ce spun? ea cuprinde mai ult de cât atât; ea închide într'înșă isul. Și vrei să nu se joace? Dacă jo-l n'ar mai da decât nădejdi nesfârșite, acă n'ar arăta decât zâmbetul ochilor îi verzi, poate l-am iubi cu mai puțină irie. Dar el are unghi: de diamant, e electător; el dă, — când îi convine, — izeria și rușinea; iată de ce-i adorat.

Farmecul primejdiei stă la temelia tu-turor pasiunilor covârșitoare. Nu există voluptate fără amețală. Plăcerea ames-tecată cu groază, te amețește, te scoate din minți. Și ce e mai groaznic ca jo-cul? El dă, el ia; rațiunea lui, nu-i ra-țiunea noastră. E mut, e orb, e surd. E-atotputernic. E Dumnezeu.

E un Dumnezeu! Are credincioșii și sfinții lui, cari îl iubesc pentru el însuș, nu pentru ceea ce făgăduiește; cari îl a-doră când îi lovește. Dacă-i despoaie făr-ă pic de milă, se muștră pe ei, nu-l muș-tră pe dânsul:

— „Am jucat prost!” — spun ei.

Se nvinovățesc, dar nu-și dau osândă...

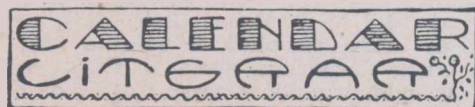
Specia umană nu e menită să se des-volte într'un progres nelimitat. Pentru ca să se desăvârșască până la măsura actuală, a trebuit ca pământul să fie su-pus unor condițiuni fizice și chimice de-osebite, cari nu sunt deloc statornice. A fost un timp când planeta noastră nu-i priia prea mult omului: era prea fier-binte și prea umdă. Și va veni din nou o vreme când nu-i va mai prii: atunci când se va răci și se va usca de tot. Când soa-rele se va atinge ceia ce cândva trebuie să se întâmple, — oamenii vor fi dispă-rut de mult. Cei din urmă dintre semenii noștri vor fi tot atât de stupizi și de despuiați ca și primii oameni. Ei vor fi de multă vreme și arta și știința. Se vor tolăni îndobitociți prin cavele, pe mar-ginea ghețurilor cari își vor aluneca blo-curile transparente peste ruinele muce-de ale marilor orașe în cari astăzi cu-gețăm, iubim, petrecem, suferim și nă-dăjdum. Toți ulmii, teii toți s'or ofeli de frig; doar brazii vor mai domni, singu-ratici peste pământul înghețat. Cei din urmă oameni, dezesperați fără să-și dea măcar seamă, nu vor mai ști nimic des-pre noi, nu-și vor aminti nimic despre geniul nostru, nu vor simți nimic din dra-gostea noastră, și totuși ei vor fi urmașii noștri, pruncii noștri, sânge din sângele nostru. O ultimă rămășiță din majesta-tea inteligenței, licărind sub craniul lor îngroșat, le va mai păstra o vagă bucată de timp, stăpânirea asupra urșilor înmul-țiți puzderie în jurul cavernelor. Popoa-re și triburi vor fi dispărute sub zapadă și sub maldărul de ghețuri, odată cu ora-șele, cu drumurile și cu grădinile lumii de odinioară. Câteva familii doar, dac'or supraviețui! Femei, copii, bătrâni, ame-țiți, claie peste grămadă, vor vedea, prin crăpăturile din stâncă, ridicându-se mo-horit de-asupra capetelor lor, un soare înunecat, în care, întocmai ca jărătecul care se stinge, vor pălpăi flăcări roșie-tice, în timp ce o fulgure orbitoare de stele va străluci necontent în zi, pe ce-rul negru, străbătând ca fulgere acru de geață. Iată ce vor vedea; dar, în proștia lor, nici nu-și vor da seama că văd ceva... Într'o zi, apoi, cel din urmă om își va da sufletul, fără ură și fără dragoste-trimifând spre cerul vrăjmaș, ultima su-flare omenească. Iar pământul se va ros-togoli mereu, luând cu dânsul prin spa-țiile mute, cenușa întregii omeniri, poe-mele lui Homer și frământările auguste ale lezeșilor grecești, lipite de coastele lui înghețat. Și nici-o cugetare nu-și va mai prinde sborul spre infinit, din sânul acestui glob în care sufletul s'a avântat spre îndrăzneli fără de margini; nu, nici-o cugetare omenească nu-și va mai plămădi ființa. Căci cine poate spu-ne dacă atunci nu va lua cunoștință de

Corabia lui Noe

Corabia plutea în voe
Cu toate animalele în ea,
Și peste 'ntinderea pustie
De ape
Noe trist privia.

Și două lacrimi mari, curate,
Plutiră 'n ochii lui senini:
„Vai, Doamne!.. Ce de animale
Șcapi Tu,
Și oameni ce pușini!”

V. M. FLOREA

9 Mai, 1837: S'a născut în Iași Teodor Bucliu.

1853: Apare în Iași „Săptămâna”, pri-ma revistă pentru popor, condusă de C. Negruzzi.

1885: S'a născut în București poetul Alexandru Stamatiad.

10 Mai, 1872: S'a născut în Pitești pic-torul Costin Petrescu.

1878: Vasile Alecsandri a fost sărbă-torit la Montpellier, pentru poezia „La-tină Gintă”.

1906: Apare în București ziarul „Nea-mul Românesc”, condus de d. N. Iorga.

12 Mai, 1812: S'a născut în Jucul de Jos (Transilvania), Gh. Bariț.

1848: Apare în Blaj „Organul Națio-nal”, gazetă condusă de T. Cipariu, con-tinuarea „Organului luminărei”.

1867: B. P. Hașdeu a vorbit la Ate-neul Român din București, despre „Strein sau pământean”.

1888: Alexandru Macedonschi a vor-bit la Ateneul Român din București, „Despre poezia română”.

13 Mai, 1909: Nicolae Gane și-a ținut discursul de recepțiune în Academia Română, vorbind despre „Bogdan Petri-ceicu-Hașdeu”. Răspunsul a fost dat de I. C. Negruzzi.

14 Mai, 1889: A murit publicistul En-rich Winterhalder.

15 Mai, 1838: S'a născut în satul Pi-taru, din județul Dâmbovița, pictorul N. Grigorescu.

1847: S'a născut în Restolțiu (Transil-vania), junimistul Ioan Sc. Bădescu.

1913: Vasile Pârvan a fost ales mem-bru al Academiei Române.

1922: A murit istoricul ardelean Dr. I. Sîrbu.

sine, o altă cugetare; și dacă acest mor-mânt în care vom dormi cândva cu toții, nu va deveni leagănul unui alt suflet? Al cărui suflet... nu știu. Poate va fi leagănul sufletului de insectă.

Alături de om, și în pofida lui, insece-tele, albinele de pildă, și furnicile, au și făcut adevărate minuni. E drept că fur-nicile și albinele năzuiesc ca și noi către lumină și căldură. Există însă și never-tebrate mai puțin friguroase. Cine poate cunoaște viitorul rezervat muncii și răb-dării lor?

Cine poate ști dacă pământul nu le va fi prielnic lor când nu va mai fi pentru noi? Cine știe dacă într'o zi nu vor lua și danșele cunoștință de ele și de lume? Cine știe dacă la rândul lor, nu vor slăvi pe Dumnezeu?..

În românește de: H. BLAZIAN

ALEXANDRU RUSSO

1819—1859

Acum 25—30 de ani numele lui era prea puțin cunoscut în istoria literaturii noastre. Cercetătorii literari mai vechi, care i-au răpit dreptul de autor al vestitei poeme „Cântarea României”, ignorau ce o avusese A. Russo în istoria criticii literare și în aceea a folklorului românesc dela mijlocul veacului al 19-lea.

Dar cercetările noi din veacul contemporan; începând cu studiul luminos al d-lui P. V. Haneș (Buc. 1901), urmat de ediția completă a operilor lui A. Russo (Academia Română 1908) și de completările aduse acestor studii de d-nii O. Densușianu, N. Iorga, G. Bogdan-Duică, G. Ibrăileanu; au reușit să scoată din ignoranța trecutului personalitatea marcantă a scriitorului nostru.

Se reabilita în istoria literaturii românești o figură care jucase un rol însemnat în epoca ei; dar care, datorită unei vieți vitrige și sbuciumate, întovărășită de o excesivă modestie literară, înconjurase personalitatea literară a scriitorului într'un văl de mister și obscuritate.

S'a născut în 1819 într'un sat de pe valea Bâcului (jud. Chișinău) și a plecat de mic la studii în Elveția. S'a întors în țară pe la 1839, ocupând mai multe funcțiuni administrative (judecător la Piatra-Neamț etc.). Spiritul său ager și entuziast cultivat și influențat de curentele literare și sociale din Elveția l-au predestinat pentru o vicață democrată. Aceasta se evidențiază mai ales în preocupările sale literare: dragostea nețărmurită pentru literatura poporană.

În legătură cu această chestiune vom aminti unele fapte, destul de discutate, de altfel, la noi.

Poate fi considerat A. Russo întemeietorul curentului poporan la noi?

După unele amănunte cronologice, relevate în urmă de istoricii literari, desigur că nu. Se știe de exemplu că M. Kogălniceanu se ocupa de poezie poporană încă din anul 1837 (Cf. R. Dragnea ediție nouă asupra lui M. Kogălniceanu) sau că în Ardeal s'a colecționat literatură poporană, chiar din veacul al 18-lea (Cf. A. Lupeanu, Folkloriștii Blajului în „Comoara satelor”) și în biblioteca parohiei din satul Cornești (Maramureș) avem o culegere de poezii poporane din 1821. Toate aceste date istorice ce se pot completa cu multe altele nu ne pot însă îndreptăți să nu recunoaștem în A. Russo cel dintâi folklorist român. El a fost primul literat la noi, care a reușit să entuziasmeze pe contemporanii săi, scoțându-le în evidență frumusețea unei literaturi, cunoscută și mai înainte, dar apreciată în adevărata ei valoare numai de el. Și în acest sens trebuie să arătăm care a fost meritul lui A. Russo în domeniul literaturii poporane.

Articolul său despre poezia poporană scris în preajma anului 1840, dar apărut cu mult mai târziu (în 1868) a exercitat o puternică influență și asupra teoreticianilor acestui curent și asupra acelor care au pus în aplicare cele enunțate de el.

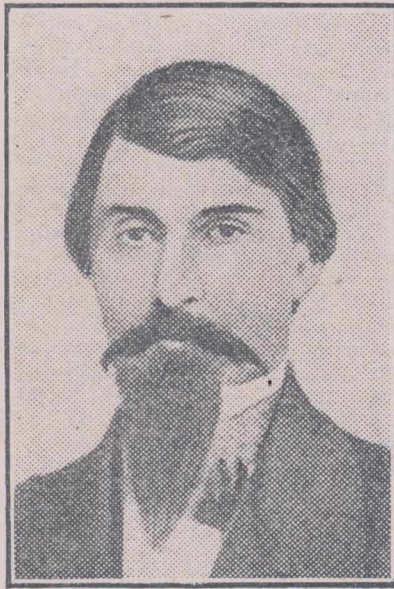
În 1846 Alecu Russo este surghiunit din Iași, unde scrisese o piesă patriotică, la mânăstirea dela Soveja. Revoluția din 1848 îl silește să plece în Ardeal. Dar aici îl așteptau alte nenorociri. Găsindu-se la el „Deșteptarea României” a lui V. Alecsandri, stăpânirea a vrut să-l spânzure. Scăpă însă ca prin minune și asistă la memorabila înfrângere de pe

Câmpia libertății. De acolo pleacă în Muntenia unde ia parte la mișcările revoluționare și este exilat din nou din țară, întovărășit de capii revoluției muntene, pleacă la Paris.

Reîntors în țară după câțva timp, ocupă diverse funcțiuni publice până în anul 1859 când moare, în ziua de 4 Februarie (Cf. Tr. Ichim, Alecu Russo, Iași 1924).

Activitatea literară a lui A. Russo a îmbrățișat mai multe domenii, destul de deosebite între ele. Pe lângă activitatea de folklorist, de care am amintit mai sus, A. Russo a fost și un critic de o însemnată deosebită pentru vremea lui. Articolele sale critice se referă la domeniul filologic, folkloristic, literar mai puțin și la cel social. Ele au apărut, în bună parte, în colanțele revistei „România literară” sub titlul de „Cugețări”. Din cele ce ni s'au păstrat, de pe urma scriitorului, ne surprinde și astăzi, ideile sale înaintate și bunul simț în toate domeniile în care a scris.

Lupta pe care a dus-o Alecu Russo contra sistemelor lingvistice din Ardeal și contra italianismului formulat de

ALEXANDRU RUSSO

Eliade Rădulescu în Muntenia, a fost cea mai strălucită exemplificare a unui spirit chibzuit și inteligent ce nu s'a lăsat ademenit de curentele străine unei preocupări științifice sau literare.

Câteva pasagi din articolul său „Critica criticii” apărut în 1846 în „Albina românească” ar putea servi și astăzi de model pentru acei ce se îndeletnicesc cu asemenea preocupări, fără însă de a încerca să aibă înțelegerea și bunul simț, pe care îl formula A. Russo cu atâta strălucire, altă dată.

Cadrul restrâns a unui articol de gazetă săptămânală nu ne permite să discutăm mai pe larg, toate problemele literare ce stau în strânsă legătură cu activitatea lui A. Russo.

Un spirit mare, care a înțeles mai bine ca mulți din contemporanii lui, rostul ce trebuie să-l îndeplinească un literat român, — într'o epocă de transpormări sociale și politice, când literatura era exponentul direct al frământărilor vremii și când cultura românească era amenințată să fie copleșită de curentele

Papa Leon X-lea, primi vizita unui chimist, care se lăuda că a găsit mijloc de a fabrica aurul și ceru răsplată.

Papa îi dădu o pungă goală, zicând: — De vreme ce te pricepi să fabrici aur, n'ai trebuință decât de o pungă.

Darius, regele Persiei, trimițând mii de daruri lui Epaninonda, solii primăririi de partea generalului teban următorului război:

— „Dacă Darius, vrea să fie prietenul Tebanilor, nu-i nevoie să mă cumeze; dacă are alte gânduri, nu-i destul bogat ca să mă poată corupe.

Argesilau jucându-se cu copiii săi, lăra pe un băț. Unul din prietenii săi, văzându-l în această poziție, își arătă surprinderea.

Regele îi zise: — Te rog să nu vorbești nimănui cece ai văzut, până nu vei avea și tu copii!

Lloyd George ținea un discurs electoral. Un spectator dela galerie vru să ture adunarea și strigă tare:

— Șoareci! Șoareci!
— Dați acestui chinez mâncarea vorită! răspunse Lloyd George și pușcul, amuzat, îi făcu ovații.

Regele Ludovic al Bavariei și ministrul său Schenk făceau versuri. Când început apoi să scrie versuri și primul moștenitor Max și prezentă împăratului Francisc I, la o ocazie, o poezie, aceștia zise:

— Tatăl tău face poezii, ministrul face versuri, tu faci deasemenea poezii atunci spune-mi, te rog, cine domni la voi?

Schopenhauer, marele filosof, odată mănca mult, era și un bun cunoscător de vinuri.

Într'o zi era la masă la Rothschild la Frankfurt. În fața tacâmului său se găsea o mulțime de pahare de toate formele și mărimile. Cu multă plăcere, mâna o ciobă de broască țestoasă, când se apropie servitorul cu sticla de vin și a-i turna în pahar. Schopenhauer îi tinse repede un păhăruț de desert. Servitorul îi șopti:

— Vă rog să-mi dați paharul cel mic și pentru vinurile fine de desert. Schopenhauer răspunse tot atât de încet:

— Toarnă vinul de masă în paharul cel mic, cel mare îmi trebuie când se da vinurile fine de desert.

Dumas, fu solicitat de o colecție pentru înmormântare.

— Ce a fost decedatul? întrebă Portărel.
— Cât costă înmormântarea?
— Douăzeci și cinci de franci.
— Iată cincizeci, zise Alexandru mas, și înmormântați imediat doi țăreri!

străine, — pentru a putea salva ce este al nostru și în același timp ține mâna și de progresele venite din afară.

MENTIUNI CRITICE

CATON THEODORIAN: „Stăpâna“, dramă în trei acte. ed. literară a Casei Școalelor, 1926.

Aminteam deunăzi, vorbind de arta d-lui Demetrius, unul din caracterele acestei arte: arbitrarul. Fiecare scriitor își are tara originară a temperamentului său artistic, pe care o întâlnești când nu te aștepti și care te pândește, prezentă întotdeauna, de sub cutele oricărui: manifestări spirituale. D. Caton Theodorian iubește situațiile tari, îndrăznețe. E un exercițiu în care se complice și în care a dat cel puțin o dovadă — peremptorie — despre virtuozitatea aceasta. Mă gândesc la „Bujoreștii“ Un boer maniac, mândru de genealogia lui, ține morțiș să-și dea fata după tot un Bujoresc. Și acest Bujoresc se întâmplă să apară sub înfățișarea stângace dar delicată a unui spîțer din Huși. Însă fata a și ascultat de pornirea inimii și a păcătuit cu locotenentul Cărbuneanu. Bujorescu va trebui să joace rolul unui locotenent marital, pentru că fata, de hațarul tatălui, acceptă, însă îi desvăluie realitatea. Amos Bujorescu primește să joace comedia aceastei conjugale și pleacă în străinătate, în

CATON THEODORIAN

călătoria de nuntă. La întoarcere: Amos Bujorescu a câștigat partida. Fata e curcitură de distincția sufletească a spîțerului și căsătoria rămâne valabilă pentru toate părțile. După cum se vede nu o situație neverosimilă. Viața de toate zilele ne oferă nenumărate și cu cât mai ciudate situații. Însă una excepțională, o situație forte. Am amintit de dansa, cu gândul la observațiunile aceluia cronicar indignat de imoralitatea situațiilor. Ca și cum în artă poate fi vorba de situații imorale — de îndată ce sunt satisfăcute canoanele creației — și ca și cum ar trebui să judecăm numai după date o teoremă psihologică. În cazul acesta ce-ar trebui să zicem — ca să luăm un exemplu întâmplător — de acel „Magnific Incornorat“, al lui Crommelynck, în care soțul impresar al pros-

tituției soției sale, trăește totuși una din cele mai sguđuitoare tragedii?

Ei bine, la fel, transpunând situațiile, „Bujoreștii“ d-lui Caton Theodorian, sunt o desăvârșită comedie, grație artei cu care autorul a rezolvat situațiile îndrăznețe și nimbului de poezie cu care a aureoleat existența sufletească a lui Amos Bujorescu.

În „Stăpâna“, aceeași predilecție. Un boer, ridicat prin munca lui stăruitoare, un soi de răzeș, legat de pământ și crescut în inima oamenilor pe care-i stăpânește, are de soție, pe fiica orgolioasă, a fostului său proprietar. Stoica Breazu a fost dintru'ntăi îngrijitorul, apoi arendașul boerului Balaș, a cărui moșie i-o și scapă, fără să ia ipotecă. Boerul — recunoscător — îi dă pe fiicăsa de soție. „Eu dela locul meu, s'ajung până la o cucoană mare și frumoasă, până sus la cer?!... Și așa din stăpână mi-a devenit soție“, — se spovedește Breazu către fiicăsa, Dida, care a moștenit mai mult firea lui și care, după calculele soției va trebui să ia de bărbat, pe Grigore Zotescu, rubedenie de-al lor și amant regăsit, în același timp, al „stăpânii“. Această căsătorie trebuie să se facă pentru că așa a lăsat bătrânul Balaș, cu limbă de moarte, ca fiica să reintre, prin însoțire, în rangurile boerești, a căror vrajă a înfrânt-o doar excepționalele virtuți ale lui Breazu; pentru această căsnicie stăruie chiar Breazu pentru care cuvântul dat, e sfânt, și mai ales convine de minune soției lui Breazu, care va putea trăi, neînfrănată în pasiunea ei pentru viitorul ginere și sigură despre partea averii. Cum se vede un interesant match de „caractere“. Castitatea sufletească a lui Breazu, asediată din toate părțile, și revelația finală, că Tecla „Stăpâna“, ideală, la care și astăzi, după atâția ani de căsnicie, abia își ridică ochii, îl înșeală și-l disprețuiește — ce situație favorabilă pentru o dramă sufletească, care să dărâme odată cu colonadele prejudecăților între cari trăise și propria lui inimă și trecutul lui amăgit. De data aceasta însă — predilecția d-lui Caton Theodorian pentru situația forte, nu e servită de mijloace adecuate. Totul se desfășoară după o predestinare transparentă. Fata află grozava realitate din vorbele unui bețiv — de casă — un fel de căine de pază al fetii, de când a scăpat-o, mică fiind, dela înec. Urmează o serie de scene între mamă și fiică, o izbucnire reciprocă de nervi, isterii răscumpărate fie de prudență, (din partea mamei), fie de îndoieli (din partea fetei), pentru ca la urmă, Stoica Breazu să precipite deslegarea și Tecla, să părăsească, într-o violentă țlamare după libertate, căminul.

Sunt în piesa d-lui Caton Theodorian, fericite portrete, mai mult, conturate caractere, cum este al boerului, al fetii, sau cele secundare, sau episodice. Ceea ce lipsește este hotărîrea de a rezolva o situație forte, cu mijloace tari, dramatice. Revelația ororii trebuia privită dărz. în față. Drama bunului boer Stoica Breazu, se prăfuește în incertitudini melodramatice, când din inima aceasta jignită ar fi trebuit să scapere scânteii. Un pumn ridicat amenințător, nu con-

vinge întotdeauna și nu e o dovadă de furtuna sufletească deslănțuită. Rezervând dramei propriu zise — revelația lui Stoica Breazu — abia o parte din actul III, d. Caton Theodorian a fost nevoit să simplifice drama și s'o atenueze. Și drama neglijată s'a răzbunat.

ALFRED MOȘOIU: „Striana“, comedie eroică într'un act și două tablouri, în versuri. „Edit. literară a Casei Școalelor“. 1926.

Teatrul în versuri, a cunoscut, în toate literaturile, și și la noi, o soartă din cele mai favorizate. Comedia eroică, ferială națională sau mitologică, au apelat la vers, și și-au animat în cosițe, panglici multicolore, pentru că versul, pe scenă scânteiază și place, dispune și încântă. Ciudat destin și acela al poeziei. De unde, închisă în volum, trăește discretă și vegetează ca într'o seră, pe

ALFRED MOȘOIU

scenă se desfoaie ca un nufăr pe apă. Cetățeanul care în viața lui n'a deschis un volum de versuri și n'a memorat altceva decât rugăciunile sau aforismele versificate din manualele primare, plecând dela o piesă în versuri, știe pe de rost o replică celebră, o imagine gravată ca o inscripție istorică, un period depănat între degetele abile ale rimelor, ca o jurubiță de borangic. Pentru că versul are miragiile lui. — Negreșit, și poate n'ar mai fi trebuit s'o spunem, când lucrul nu se petrece ca în memorabilia apostrofă a lui Eminescu: „e ușor a scrie versuri, când nimic nu ai a spune“, când, cu alte cuvinte, versul se ridică ca o mireasmă dintr'o jertfă primită de Domnul, din trepiedul de argint al creației poetice.

E într'adevăr cazul cu „Striana“. Nu doar că tot ce se spune în legătură cu această copilă a plaiului, cu această îndrăcită și veselă hangiță de drumul mare, ar fi din cea mai excelentă poezie. Sunt, cum e și firesc, nenumărate locuri comune și mai ales nepotriviri de ton; de multe ori ai impresia că ești la un joc de salon, unde se joacă de-a hangițe și de-a eroii, căci prea adesea vorba e înflorită, mult prea înflorită și literatură dusă prea departe. De pildă hangița asta care râde, în sihăstria ei și-și râde de toți cei ce-o doresc, dacă, își știe farmecele, de multe ori păcătuiește în versuri prea hirsute pentru primăvăratică-i ființă:

Toți, poposiți aicea, mergând pe drumul vieții...
La fiecare masă, când vin doi călători,
Cu cea dintâi ulcică sunt răi și sfidători!
Vorbesc cu vrăjmășie și viața pun la cale.
Dar bate miezul nopții și'n han miroase-a Jale...
La fiecare masă e dragostea 'n priviri,
Și vinul lor din cană se schimbă 'n amintiri!

În schimb, în majoritatea cazurilor, vorba ei e vorbă cu tâlc și cu haz și risipește peste acțiunea aceasta romantică, un parfum de floare de câmp, sănătos și înțepător:

...Nu-i prima oară când om cu barba sură,
A vrut să-mi prindă ochii ducând cotnar la gură!
M'am învățat cu hanul acesta șugubăt,
Din barba ta voinice n'am ce să mai învăț!...
Cu ochi-mi n'ai ce face! Hangița e prea mică...
De vrei s'o vezi mai mare, mai soarbe o ulcică...
Și dacă sorbi vre-o șapte și stai în fața mea,
Mă vezi, atât de mică... de-ți intru în ulcea...

Sau când nebănuind în flăcuc de care se îndrăgește, pe Ștefan, voivodul, îi vorbește:

ȘTEFAN

Și cum e Vodă Ștefan?

STRIANA

E scund și are plete!

I-s straela în aur și pintenii la fel...
De-ți lăcrimează ochii privind mai mult la el!
Și e bălai ca firul ce-i tors din fir de Soare...
Tunica i-e stropită cu pietre lucitoare...
Și-s mari cât o alună și altele mai mici...
De-ai crede că plouat-a pe dânsul licurici...
(Ștefan râde).

Ei! nu mai râde-atâta! Ci crede zău, odată...
Că asta nu-i poveste... E vorbă adevărată...
F'n han la mine Vodă și bea cu un hârsar...
ȘTEFAN

Atuncea dă-mi hangița să beau și eu cotnar!
Mai toarnă o ulcică din vița asta rară.
Căci zău, n'aș vrea pe Vodă să-l facem de ocară!

Însă aceste scene de o apreciabilă idilă nu-s pentru vecie. Oastea lui Radu cel Frumos se întoarce. Și cornul chiamă din nou oștile la luptă. Ștefan pleacă. Striana înțelege că-l iubește. Tabloul al doilea are dezavantajul să stărniască asupra acestei tristeți. Dar dacă idila oricât de promptă dintre Ștefan și Striana. însenina și scena și versul, elegia prea gravă — mai ales că invenția îl conduce pe d. Moșoiu, să ne dea un personaj secundar, fals, chiar pentru o comedie legendară — acel paznic al hanului, care și-a tănuit iubirea pentru Striana! — tulbură oarecum viziunea romantică a acestei excelente comedii eroice.

Și cu toate acestea, oricâte obiecțiuni secundare, s'ar mai putea face, d. Alfred Moșoiu, ne-a dat cu „Striana”, o fericită altoire de fantezie în istoria națională și a surprins în trecătoarea idilă a hangiței, și-a Voivodului, o fulgerare sufletească, care înduioșează oricum — cu atât mai mult când e slujită de admirabile versuri, de-o autentică poezie. Ca și o spadă, care adaogă însușirilor originare, pe aceea a arabescurilor gravate pe mâner și pe lamă.

PERPESSICIUS

CĂRȚI PRIMITE

□ IONEL TEODOREANU: La Medeleni, roman (Hotarul nestătorinic) „Cartea Românească”; lei 75.

EUGENIU SPERANȚIA: Casa cu nalbă, (1915-1916), roman, „Cartea Românească”, lei 45.

GH. CARDAȘ: Cântece poporane Moldovenesti, Biblioteca „Semănătorul” (Nr. 157-159), Arad; Lei 15.

CAROL DRÎMER: Studii și Critice II, tipogr. „Progresul Iași, 1926 f. p.

ADRIAN MANIU: Vrăjitorul apelor (Pagini alese din scrierilor români, Nr. 203), „Cartea Românească”; Lei 5.

ALEXANDRU DUMAS-TATAL: Măistrul Adam Calabrezul, după o trad. veche prelucrată de M. S. (Bibl. Minerva, Nr. 106-106 a) „Cartea Românească”; Lei 9.

GUY DE MAUPASSANT: Strigăt de alarmă, în românește de G. Niculescu-Varone, (Bibl. Minerva Nr. 156, 156 a) „Cartea Românească”; Lei 9.

GEORGE-MIHAIL ZAMFIRESCU: Gazda cu ochii umezi, (Biblioteca Dimineața); lei 6.

„SALONUL OFICIAL”

Sala H. Strâmbu)

II

Înainte de a intra în analiza lucrărilor expuse, e necesar să facem aici imputarea cuvenită acelor membri din jurul cari, din motive diferite, s'au abținut de-a figura alături de colegii, ce s'au supus, cu toată încrederea, judecății lor.

Când mă accopți în casa ta, politeța te obligă să-mi fii companie.

Și ne-ar fi fost la toți, pe cât de instructivă, pe atât de agreabilă tovărășia unui Ressu, Petrașcu, Medrea, Sion...

Dar să pășim peste pragul Salonului și uitând de prietenii, dușmăni, relații sociale și interese, să ne facem penibila datorie de cronicar.

H STRAMBU stăruiește, de foarte mulți ani, în rezolvarea a două facile probleme de lumină: efect de lampă și efect de soare.

Când sunt concentrate într'un cadru mai restrâns, preferăm efectele d-sale de lampă.

Pânzele mari, mai ales acele în plein air, cer — pentru a nu rămâne goale — o spontaneitate în compunere, o prospețime a reliefului, și un simț special al decorativului: — pe care d. Strâmbu nu le are.

ST. POPESCU pierde, evident, plasat alături de d. Strâmbu, care e mai consistent și mai colorat.

Peisagiul d-sale marin, singura bucată prezentată Salonului, este, pictoricește, monocromă — iar ca motiv, insignifiantă.

Motivele marine sunt de multă vreme, arhibanalizate.

A le relua astăzi, e o temeritate.

Nu mai o viziune, cu desăvârșire nouă — și puternică, le-ar mai putea pune în circulație — cu oarecare succes.

Modestia, de anul acesta, a d-lui Ștefan Popescu, ultragiază.

ISACHIE e urmărit de maniera galantă a Franței contemporane și — democratice.

Știe să mănuiască paleta cu necontestată abilitate.

I-am dori însă debarasat de patima d-sale pentru „chic”.

Chicul nu e nici elegantă și mai ales nu e grație.

Chicul e ideal estetic de suburbie.

TROTEANU are anul acesta un panou decorativ, care înseamnă un mare pas în cariera d-sale.

Părăsind polichromismul flotant, de care era stăpânit până și în ultima d-sale expoziție, d. Troteanu a reușit să ne dea un ansamblu unitar, armonios și calm.

Dacă piesa ar fi fost mai atent susținută ca desen, d. Troteanu s'ar fi bucurat de un deplin și bine meritat succes.

PHERECHYDE are incontestabile calități de materie, în florile galbene.

Orietntala d-sale însă, e operă de dilefiant: superficialitate de meserie pe un subiect banal.

ZAMPHIROPOL se evidențiază și anul acesta cu reale calități de culoare.

Năsăudeanca d-sale — construită mai solid — ar fi fost o bucată ireproșabilă.

MOSCU expune un nud, mărime naturală, pastel.

Problema extrem de grea, pe care d-sa a rezolvat-o cu seriozitate și bună cuviință.

BURADESCU cam diluat în culoare, știe să compue, totuși, în chip simpatice, un portret.

TUDOR neprecizat și inegal. Pare a avea însă dispoziție frumoasă pentru decorativ.

PAN IOANID pășește pe o cale mai luminoasă.

Bitumul d-sale de până acum, era un truc ieftin, dezagreabil — și neserios.

VAVELINA îndispune prin o sumă de brutalități inutile.

Dacă va ști să le evite, ne va da, sperăm, lucrări interesante, în viitor.

COSMOVICI elev sărguincios al Academiei Julian.

SCHMIDT pictor cu reală disciplină în meserie — și bună cuviință chromatică.

TRUCINSKI se susține printr'o linie amplă și bun echilibru în compunere.

KEBER harnic și perzistent,

Tripticul d-sale însă e un compromis între modelare academică și liniatură de vitraliu — sistem Costin Petrescu.

GEOROCEANU credincios elev al d-lui Hipolit Strâmbu.

MIRACOVICI talent ordonat, cu evidente înclinări pentru portret. I-am dori însă o paletă mai caldă, mai consistentă, mai variată.

NICHITA are un peisaj, în care culoarea, deși cam subțire, resfrânge o lumină ce dispune.

TH. ROMANAȚI fără să fie lipsit de calități cromatice are totuși apucături de diletant.

DRAGOE expune cel mai izbit portret din sala Strâmbu.

Dar paleta d-sale e încă anemică.

VISCONT face o regretabilă confuzie între calitatea chromatică și cantitatea chromatică.

RUGESCU flori..

GEIGER flori...

FILOTTI flori.....

N. STOICA

N. N. TONITZA

EXPOZIȚII

AIENEU: Salonul Oficial — (1 Mai — 15 Iunie).

CAMINUL ALTELU: Petrașcu.

CARTEA ROMANEASCA: Mogoș.

MOZART: Poitevin Sheletti—Kotzebue — Aburel.

MUZEUL AMAN: Teișanu.

Ce-a scris Caragiale?

V. Dramatice postume

Ne rămâne o ultimă chestiune, aceea a teatrului postum. Ce lucrări ar intra în această subdiviziune? Desigur: nici una demnă de talentul lui Caragiale căruia nu-i mai convenea nici măcar farsa „O soacră”, deși fusese jucată și publicată (edițiunea fraților Șaraga, Iași).

Și totuși se dau ca opere dramatice ale lui Caragiale atâtea altele! E vorba despre: *Roma învinsă*, *Lucreția Borgia*, *Hatmanul Baltag*, *100 de ani, Începem!*, *George Dândin*, *Reporterul Caracudi*, *Făclia de Paști*, *Articolul 214*, *Mona Vana*, *Popescu cel înțelept*, adică (împreună cu cea amintită) încă 12, aproape întregul celor recunoscute de Caragiale prin volumul editat de „Minerva”.

Și totuși numai la conținutul acestui unic volum (pe care editura Eminescu a găsit de cuviință să-l împartă) trebuie să ne oprim, căci numai în paginile lui poate fi găsit talentul dramatic al lui Caragiale.

Și iată de ce: cele 12 piese amintite suferă grozav de două serii de cusururi și anume:

Pedeoparte — niciuna nu e definitivă, neridicându-se nici până la „D'ale Carnavalului” — cea mai slabă dintre cele autorizate;

Pedealta—9 dintre ele nu-s ale lui Caragiale.

Dovezi? Iată-le:

Cu privire la prima întâmpinare vom adăoga că argumentul decisiv este nerecunoașterea lor de însuși Caragiale, care, deși le-ar fi scris, pe unele în glumă, pe altele cu intențiuni de artă, le-a considerat — totdeauna — nedemne de marele și specificul său talent. Cum vom dovedi acest lucru? Alții ar face-o cu citațiuni din scrisorile celui mai de seamă comedialograf sau cu declarațiuni obținute dela acei cari l-au cunoscut. Noi ne vom folosi de un singur argument și acela desigur hotărâtor, faptul semnificativ și voit al nepublicării lor de presupusul autor al celor 12 opere dramatice amintite. Cu această încheiere, care convine de minune cu superficialitatea și nearta lor, discuțiunea ar putea fi foarte bine încheiată. Alte argumente, însă, se grăbesc s'o confirme — și anume: faptul de a fi citate ca ale lui Caragiale, opere care n'au aparținut niciodată în mod organic, neîntrecutului scriitor: traduceri și localizări, prelucrări și refaceri ca: *Roma învinsă*, după A. Parodi, *Lucreția Borgia*, după V. Hugo, în fine *George Dândin*, după Molière. E o acuzațiune care i s'a adus pe nedrept lui Caragiale, un bun traducător, însă, cu alte opere. Și credem că faptul de a fi fost atras mai ales spre astfel de opere ale dramaturgiei universale, ba chiar pornit să le dea haina limbii românești — e unul dintre cele mai greșite temeiuri de caracterizare. Cu totul altfel s'ar fi petrecut lucrurile, dacă aceste simple încercări (pe care nici o reuniune de teatru nu le-a jucat vre-o dată) ar fi ajuns nu la treapta de traduceri bune, dar la aceea de adevărate creațiuni în limba noastră, de valoarea „Odiseei” d-lui G. Murru, sau a lui „Pier Gynt” a d-lui Adrian Maniu. E o deosebire esențială și de ea trebuie să se țină socoteală, în asemenea cazuri. Caragiale, cu severitatea apreciativă a spiritului său critic, a luat-o în considerare, nefăcându-le cunoscut, nici măcar ca traduceri, ceea ce desigur ar fi putut face — dacă ar fi fost desăvârșite cel puțin din acest unic punct de vedere.

Dar — și mă refer la alte piese, cata-

Cronica muzicală

Opera română; SALOMEA

În preajma închiderii stagiunii, Opera română desfășoară un neobișnuit zel și-și săvârșește planul activității de es-timp cu înscrierea în repertoriu a operei lui **Richard Strauss**, „*Salomea*”, după poemul cu același nume al lui **Oscar Wilde**. Considerabilă încordare din partea tuturor celor ce și-au luat asupra-le din dificultățile de interpretare ale acestei lucrări! Și ar fi nedrept să nu relevăm și să nu aplaudăm din toată inima eforturile de înnoire și îmbogățire a repertoriului, încercate de astă dată, chiar când ele nimeresc o „*Salomea*”. „Cela ne vaut pas la peine”, s'ar pîpi să afirme moralistul; „inutilele cruzimi sonore”, ar decreta grăbit și semeț criticul. O mai isbutită apologie a pieșei însă n'ar putea fi de cât înțelegerea ei cât mai deplină, fapt care ar și justifica. — în parte, cel puțin —, montarea ei pe scena Operei noastre. Numai momentul acesta de sfârșit de stagiune, de călduri timpurii și toropeală prematură nu ni se pare tocmai potrivit pentru premiera unei opere, care reclamă mai multă luare aminte ca de obicei, mai serioasă inițiere în poemul lui Oscar Wilde și mai adâncă pătrundere în muzica lui Richard Strauss. Căci ne lipsesc, în general, și miiloacele dar și voința de a ne orienta în chestiunile de artă. Ne mulțumim cu vagi și grăbite impresiuni, cari niciodată n'au sajun-gă la statornicirea unei convingeri de artă sau la înlesnirea unei cât mai complete împărtășiri a frumosului. Iar împrefurările exterioare sporesc până la o vinovată superficialitate înțelegerea operei de artă.

Dar chiar fără luarea în considerare a acestor împrejurări exterioare, *Salomea* este încă pentru multă vreme motiv de nedumerire pentru publicul nostru, cum este, în parte, și pentru cel de aiurea. Sunt numeroase particularități și incontestabile dificultăți stilistice de tinuț, în seamă, ascultând sau interpretând *Salomea*; (asupra lor vom căuta să revenim cu alt prilej, tot în acest loc). Dificultăți care apasă nu numai asupra auditorului nostru, dar chiar asupra interpretilor. Răspunderea concepției de interpretare — și deci, și meritul — o poartă la opera bucareșteană directorul general al instituției, maestrul **George Georgescu**.

Din primele începuturi ale activității sale dirijorale, George Georgescu a ară-

tat o preferință deosebită pentru poemul simfonic al lui Richard Strauss. Orchestra poemului straussian este de altfel, un foarte atrăgător motiv pentru desvăluirea artei baghetei. Somptuoasă ca bogăție sonoră, luxuriant colorată, plină de surprinzătoare efecte dinamice, având o excepțională capacitate descriptivă orchestra poemului simfonic al lui Richard Strauss își află în temperamentul de gest și exuberanță meridională al lui George Georgescu, un propriu și pasionat conducător. Era firesc, deci, ca și în tratarea „*Salomei*”, George Georgescu să vină înrăurit de spiritul de orcheștră din poemul simfonic. În chipul acesta însă, subreda legătură dintre muzică și cuvânt, viu imputată lui Strauss, crește până la divergență. Într'adevăr, toate puternicile și admirabilele eforturi de cânt și convulsii erotice, (*Salomea*) de precizie melodică și austeritate (Iochanaan) ale celor doi interpreți de frunte, soprana **Florica Cristoforeanu** și baritonul **Lunescu**, au abia ca generoase dar enisodice aluziuni vocale, în formidabilul noian orchestral. Poate că din pricina incapacității sale vocale și teatrale tenorul **Alpazi**, isbuteste să fie fără voia sa, poate, o caricaturizare interesantă sub shucni-rile de sonorități ale orchestrei. Dar dacă în aceste viguroase vveri interpretative ale sefului de orcheștră și ale primelor roluri, alături de care va să nu uităm pe tenorul **Vasile Rabeaga**, și contralta **Constanta Dobrescu**, se pot deslusi intențiuni de artă, și cum am spus aluziuni vocale, apoi sunt momente de afonie, cum este ciudatul quintet al Evreilor certându-se momente care adăoga noi elemente de divergență și discrepanță în discutabila unitate a operei. Oricum, odată năsu în scenă, — și pusă cu o minunată îndemănare și pri-cerere de artistul în specialitate dela Opera din Cluj care este d. **G. Pavel**. — *Salomea* își asteaptă pentru stagiunea viitoare adevăratele succese, după ce, și artiști și public, vor pătrunde cât mai mult anormala și patologică nervositate sexuală în care Wilde și Strauss au schimbat vechea tragedie biblică, după ce mozaicul motivic se va adânci mai lămurit în conștiința muzicală căpătând o cât mai sigură capacitate de reflexi-uni nervoase.

G. BREAZUL.

logate drept ale lui Caragiale — lucrurile nu se opresc aici. *Hatmanul Baltag*, *Reporterul Caracudi*, *Articolul 214* și *Făclia de Paști* sunt deasemeni departe, atât de departe de adevărul Caragiale și ca origine, ele fiind datorite colaborării marelui umorist cu diferiții săi prieteni (**I. Negruzzi**, **Petre Liciu**, **Octav Minar**), dar și ca tehnică dramatică, și ca realizare artistică. Esențialul e că — nici aceste încercări — care sunt încă atât de departe chiar de „*Noaptea furtunoasă*” și de „*D'ale Carnavalului*” — nu sunt ale lui Caragiale, lucru de care se va fi convins și autorul lor.

Am eliminat, în felul acesta, 7 dintre presupusele opere ale lui Caragiale: 4, nefiind decât niște încercări de tradu-

cere neisbutite, celelalte numai lucrări îndoelnice datorite unei colaborări momentane. Confirmă acest fapt nestatornicia lui Caragiale, care va fi încercat multe în viață, fără să le fi dus totdeauna la bun sfârșit.

Ce-i cu celelalte?

Încă două cad pe baza argumentării de mai sus: *Monna Vana* și *Popescu cel înțelept* — traduceri (cea de-a doua: localizare) datorită unor colaborări.

Cu aceasta munca noastră s'a ușurat simțitor: cele 3 „piese” până la 12 (*O soacră*, *100 de ani și Începem*) care nu-i prin nevaloarea lor. Un argument decisiv este încercarea pe care a făcut-o **Teatrul Național** cu prima: o cădere iute care a închis-o în cartoane pentru totdeauna. Celelalte două — una „revistă

CINEMATOGRAFUL

CINEMA BULEVARD PALACE „Violator”. Cu Raquel Meller și André Roanne.

Romanța!

Romanța în cadrul ultimelor acorduri ale sale, când uitând vremea „Bulevardului” ce acum devenea „Trotuar”, vremea lui Cora Pearl și a acelei ce îi inspirase „Simfonia în Alb major”, Théophile Gaullier la unul din faimoasele prinzuri Magny își bătea joc de Taine spunându-i că se înecă în idiotismul burghez cerând poezia sentiment.

Cât de suveran ar fi fost disprețul impetuosului „gilet rouge” de altă dată, față de acel ce i-ar fi profetizat voga postumă a acelor vremuri, vogă ce n'a întârziat prea mult. Căci într'adevăr anul trecut la Paris epoca crinolinelor a făcut prin excelență obiectul a cicluri întregi și serii de foarte interesante conferințe și spectacole. Deși propriu zis centrul atenției era Imperiul al II-lea, involuntar gândul fugea la timpuri poate și mai fericite — pentru că mai îndepărtate — până la faimosul 1830. De aceea sub toate formele s'a prezentat un fel de Seconde Empire stilizat, în care au intrat nuanțe sau mult anterioare sau posterioare, pentru a creca un fel de atmosferă conformă gustului și mai cu seamă a tot cu ce imaginația noastră s'a obișnuit să se delecteze de câte ori alunecă spre acele timpuri.

Acest vag amestec — e adevărat uneori aproape imperceptibil — se observă și în Violettes Imperiales.

istorică-națională”, alta, numai „instantaneu” nu se ridică nici la bănuelnică valoare a celei dintâi, „farsă fantazistă”, nefiind, ambele decât niște încercări cu totul neisbutite ocazionale, de valoare istorică, momentană—deci: efemeră. Și acestea reprezintă — cu un cuvânt—toc mai cecece nu se poate lega de autorul „Scrisorii pierdute”.

Concluziune logică: adevăratul teatru al lui Caragiale se închide în volumul publicat de autor și editat de „Minerva”; opere dramatice postume — nu există.

PAUL I. PAPADOPOL

Filmul este bun dar puțin inegal. Se observă în primul rând lipsa unității, lipsă de care suferă mai toate filmele. Secvențiarul în general slab: subiectul prin el însuși dulceag, acțiunea a fost prea diluată, ar fi fost nevoie de mai multă concentrare. Sunt însă și momente foarte bune și numărul lor e destul de mare. Ele par însă a fi datorite mai mult regiei inteligente și jocului interpreților. Montarea foarte frumoasă a contribuit extrem de mult la realizarea de scene cu adevărat impresionante, precum și la crearea atmosferei specifice epocii. Costumele bine imitate, probabil după tabloul lui Winterhalter și desaturile lui Deveria și Tony Johannot.

PUPU IG.

IN PROVINCIE

„Quo Vadis” de Gab. d'Annunzio cu Emil Jannings și Rina de Lignoro.

Tânărul Gabrielino a moștenit dela ilustrul său părinte, pasiunea pentru tot ceace face nota caracteristică a operelor autorului „Giocondei” și faimoaselor trilogii: armonia liniilor și culorilor, disonanța impulsurilor, o atmosferă aristocratică de fast, voluptate de violență și lene, de generositate și cruzime, împletită pe rafinamentul cel mai ascuțit. Pasiunea aceasta — ca ori ce pasiune — l-a târât însă pe tânărul artist în unele excese de care filmul se resimte vădit.

În primul rând dezaastroasa lipsă de unitate.

Gabrielino d'Annunzio s'a preocupat prea mult, chiar exclusiv de fiecare tablou în parte și nu s'a îngrijit de legătura dintre ele așa că impresia ce își rămâne la sfârșit este a unui film a cărui desfășurare a fost extrem de precipitată. Din cauza acestei precipitări a acțiunii, — afară de efectul vizual — efectul emotiv al filmului este slab căci elementul psihologic este lăsat mereu pe planul al doilea. Incontestabil sunt momente foarte interesante cari au fost minunat prinse: ex.: pentru a nu cita decât e aceasta. Scena în care Petronius cheamă pe Eunicia să-i lege sandala în clipa în care ea așteaptă efectul miresmei date de Kilonides.

Nu s'a insistat însă deloc asupra momentelor de care depinde însăși firul acțiunii ex.: convertirea lui Vinicius la creștinism, procesul lui sufleteș, în timp ce e cuprins de friguri în subterane și e veghiat de Ligia. De aci s'ar fi putut scoate scene minunate: acele realizate sunt naive. Deasemena întâlnirea lui Sft. Petru cu Iesus pe Via Appia e complect ratată, ridicolă chiar.

Precipitarea de care vorbeam mai sus e dăunătoare chiar efectului vizual. unele scene sînt atât de scurte încât nici nu ai timpul să îți dai seama indestul de ansamblul tabloului. Într'adevăr, bogăția elementelor competente ale ficăruia surprinde în primul moment ochiul ce rămâne o clipă derutat. În special când e vorba de perspective mai largi asupra vechii Rome, rapiditatea cu care se schimbă tabloul e chiar supărătoare. S'au temut oare regisorii de lacunele evidente, ale unei reconstituiri cu adevărat formidabil de grele? Lipsa de unitate provine și din aceea că nu este un echilibru stabil în interpretarea generală.

Judecând după majoritatea tablourilor și mai cu seamă după înclinațiile de cari vorbeam mai sus, s'ar părea că Gabrielino d'Annunzio a voit să creeze o anumită atmosferă, să dea o anumită culoare filmului, o nuanță de aristocratică concepție a frumosului.

„Quo Vadis” e prezentat prin prisma poeziei himerice ce transformă și idealizează trecutul, și care te face să te entusiasmezi pentru gestul lui Petronius ce spune lui Nero: omoară cât vei voi, a-prinde de zece ori Roma. numai încetează de a mai masaca poezia”.

Aceasta a fost atmosfera dorită.

Nu a fost realizată complect din cauza unei erori grave comise în chiar actul întâi. Într'adevăr se insistă prea mult asupra unor detalii brutale și inestetice: ex.: aruncarea sclavilor în bazin și devorarea lor de către pești. Adăugându-se la aceasta și alte scene de aceeași natură, s'a ajuns la un rezultat tocmai contrariu decât cel voit. Spectatorul e împins astfel cu totul spre o altă atitudine. După aceasta pus în fața a numeroase argumente contrarii, e derutat, dat mereu în scrânciob, așa că inevitabil atmosfera e desechilibrată. La aceasta contribuie și interpretarea rolurilor. Fiecare rol este jucat în chip magistral — aceasta e în afară de orice discuție — dar nu într'un spirit unitar.

Buletin bibliografic săptămânal *)

de AL. SADI-IONESCU

1. FILOZOFIE. MORALĂ.

Stănuțescu (Ing. C.). — Casele cu stăfii și reîncarnarea. Fenomene diverse. Mediumnitate. — Doctrina și morală spiritistă. — București, (Tip. **Cartea Românească**), 1926, 248 p. Lei 100.

Payot (Jules). — Educația voinței. Traducere de Nicolae Pandelea. Ediția V. București, **Socec & Co.**, 1926, 250 p. Lei 45.

Preda (Dr. G.). — Câteva date biologice și psihologice, necesare unei educații moderne. Sibiu, (Tip. **Scoalei Militare Infanterie**), 1926, 79 p. Lei 30.

Pe drumul Crucii pentru folosința mamei creștine. Traducere din franțuzește, de Pr. Manea Popescu. București, (Tip. „**Lupta**”, N. Stroilă), 1926, 32 p. Fig. Lei 10.

34. DREPT. LEGISLAȚIE.

Pella (Vespasian V.). — Enquête inter-

rationale sur les conceptions développées dans son oeuvre: La criminalité collective des états et le droit pénal de l'avenir. Bucarest, (**Impr. de l'Etat**), 1926, CLXXXVI + 2 p.

Havrileț (Adm. Locot. A.). — Legi și regulamente (decrete regale, deciziuni ministeriale, instrucțiuni ministeriale, ordine circulare, etc.). Adunate și adnotate. Vol. II. București, (Tip. **Române Unite**), 1926, 507 p. Lei 100.

35. ADMINISTRAȚIE.

Condiescu (Ing. Ion P.). — Doctrina administrativă. București, Editura **Revistei Industriale**, 1926, 40 p. Lei 10. (Problemele zilei 4).

Împărțirea administrativă a României însoțită de legea pentru unificarea administrativă și de legea pentru organizarea administrației comunale a orașului București. Ediție oficială. București, **Ministerul de Interne**, 1926, 397 p.

39. OBICEIURI. FOLKLOR.

Cardaș (Gh.). — Cântece poporane mol-

dovenești. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 192 p. Lei 15. (Biblioteca Semănătorul No. 157—159).

Ispirescu (P.). — Legende sau basmele Rocrânilor adunate din gura poporului. București, **Universala**, Alcala & Co., (1926), 360 p. Lei 20. (Biblioteca pentru toți 647—650).

4. FILOLOGIE.

I-iiul Congres al filologilor români 13, 14 și 15 April, 1925. București, (Tip. Socec & Co.), 1926, 115 p. Lei 150.

Popa-Lisseanu (G.). — Un manuscris al gramaticii românești a lui Eliade Rădulescu. București, **Academia Română**, 1925, 10 p.

5. ȘTIINȚE PURE ȘI NATURALE.

Badea (P. D.), **D. Fălcoianu** și **I. C. Drăgoescu**. — Calculator de dobânzi pentru uzul băncilor populare, federațiilor și tuturor societăților cooperative. București, (Tip. **Lupta**, N. Stroilă), 1926, 365 p. + erata.

Dănăilă (N.) et M-lle E. **Melinescu**. — Sur le dosage volumétrique des hydrocarbures non saturés, à double liaison, aromatiques et saturés, des fractions de pétrole et de goudron. Bucarest, **Société roumaine des sciences**, 1926, 10 p.

*) A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

nele roluri au tendință de idealizare. Filmul Iannings din rolul lui Nero a făcut o creație formidabilă. Cu o precizie minunată și cu un firesc desăvârșit, edat în toate nuanțele ei masca de eratului feroce, nemărginit în vanitate, încrezător în sine în aparență și în vreme cât e în siguranță, și polin până la umilință când e amenințat cel mai mic pericol. Scena cea mai puternică este a morții micului Livius. În cadavrul lui Nero are o explozie sălăcă de durere. Nu poate dura însă atât și omul frivol și vanitos reapare când. În acest episod Iannings a fost adevărat mareț.

Am fi vrut totuși ca în schițarea personalității lui Nero să fie o notă mai mult orativă și mai puțin realistă pentru un contrasta prea mult în atmosfera erală.

André Habay a fost în Petronius exact ce trebuia să fie: patrician din cap până în picioare, cu nesfârșită eleganță în fiecare gest. Habay a știut să concentreze toată concepția acestui rafinat, un sempiternel surâs, de un scepticism el însăși sceptic.

În rolul Euniciei, Rina de Lignoro a avut o minunată creație, delicată și ușor puternică. Este în special o scenă mirabilă în actul întâi: fața statuei Petronius. Pe lângă sunețea mișcărilor o face ridicând mâinile spre figura piatră a arbitriului elegantei, trecerea țului după gâtul statuei este minunat, stilul acela lasciv, de o nesfârșită eleganță contribuie la crearea atmosferei și mult cât zece tablouri: celelalte sunt interpretate corect și inteligent.

Regia slabă: femeile ce ornau fesyurile făceau mecanice gesturi de pance de comandă. Fotografia excelentă, surile scenelor cruțate de obiceiul banal de melodramă. „Quo Vadis” cum a fost realizat, cu toate greșelile de mari, rămâne totuși un film o încontestabilă valoare artistică, semnând și un progres în înscenarea nelor istorice.

PUPU IGIROȘIANU

PREMIUL DE PROZĂ

În numărul viitor vom comunica formațiuni despre lucrările comisiei pentru acordarea premiului de proză „Universul literar”.

LA TEATRUL NAȚIONAL: Secretul lui Polichinelle.

Cred, că bine a făcut direcția teatrului Național, reluând „Secretul lui Polichinelle”. E o piesă, care a avut succes, fiindcă parcă-i făcută într'adins pentru marele public: atrage și place.

S'a scris așa de mult și desigur așa de bine despre această piesă a lui Pierre Wolf. E ușoară și fină; dar e mai ales seducătoare printr'un generos optimism.

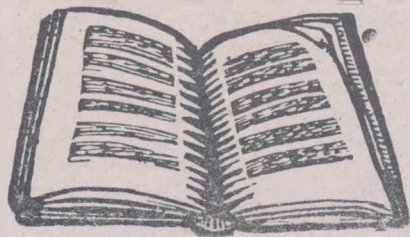
Sunt înfățișate în „Secretul lui Polichinelle” personaje, care influențează asupra tuturor spectatorilor, oricât de dure ar fi stările sufletești ale acestora.

Simțim cu toții cât de aspră-i viața; cât de dușmănoase sunt mijloacele de luptă, cât de amare sunt silințele de adaptare. Și de aceea primim cu un fel de voioșie juvenilă, ceea ce în unele ceasuri caută să aducă o schimbare prietenoasă, o grație naivă, o imblânzire duioasă în aprecieri. E o nevoie fizică să vedem, că sunt măcar pe scenă, oameni cu inima bună, și să uităm sbuciumările din afară, frământările pătimeșe și în vorbă și în gest.

„Secretul lui Polichinelle” aduce ceva din atmosfera vremurilor de aur, din poezia lui odinioară, cu părinți așa de duioși îngăduitori, cu prieteni așa de devotați și mai ales cu îndrăgostiți așa de candidi.

E o atmosferă de întremătoare seninătate peste înnouratele preocupări de azi.

B. CECROPIDE

Agăbicescu (G. G.) et M-lle Gabriela Chaborski. — Séparation des métaux du III-ème groupe analytique. Bucarest, Société roumaine des sciences, 1926, 6 p.

Popol (A.). — Contributions à l'étude de l'oxydation des substances organiques avec de l'oxyde de cuivre. Bucarest, Société roumaine des sciences, 1926, 32 p. Fig.

Institutul geologic al României. Dări de seamă ale ședințelor. Vol. VIII (1919—1920). Bucaresti, (Tip. Române Unite), 1925, 261 + II p. + 2 hărți. Fig.

7. ARTE

Agăbicescu (Ștefan I.). — Istoria artei ca filozofie a istoriei. I Teoria critice I, II. Bucaresti, 1925, p. 153—271. Lei 250 (ambele volume).

Slusnicu (Mih. Gr.). — Din trecutul muzical al Românilor. Gavriil Musicescu, viața și opera sa musicală. Cu o prefață de C. N. Ifrim. Bucaresti. (Tip. Cartea Românească), f. d., 36 p. Fig. Lei 15.

8. LITERATURĂ.

Agăbicescu-Iași (Gr. L.). — Cetind pe Roman Rolland. Conferință ținută la

Atheneul Român în ziua de 31 Ianuarie 1926. Bucaresti, (Tip. „Eminescu”), 1926, 16 p. Fig. Lei 15.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

b) Teatru.

Alecsandri (Vasile). — Teatru. Cetatea Neamțu. Cinel-cinel. Bucaresti, Universala, Alcalay & Co., 107 p. Lei 12. (Biblioteca pentru toți 199—199 bis).

Mihăileanu-Stempe (St.). — Niță Galantomul. Comedie în trei acte. Bucaresti, Casa Școalelor, 1926, 159 p. Lei 40.

c) Roman. Nuvelă.

Agăbicescu (Ion). — Legea trupului (povestea unei vieți). Roman. Bucaresti, Universala, Alcalay & Co., 1926, 427 p. Lei 100.

Ardeleanu (C.). — Diplomatul, tăbăcarul și actrița. Roman. Bucaresti, Casa Școalelor, 1926, 285 p. Lei 80.

Nicol. — Irma. Roman. Sibiu, (Tip. Școalei Militare Infanterie), 1926, 79 p. Lei 30.

Sadoveanu (Mihail). — Dumbrava minunată. Bucaresti, Universala, Alcalay & Co., 1926, 237 p. Lei 60.

Teodoreanu (Ionel). — La Medeleni. Roman. Hotarul nestatornic. Bucaresti,

rești, Cartea Românească, 1926, 383 p. Lei 75.

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUSA.

Andersen. — Broșcuța și alte povestiri. Traducere de Natalia Negru. Vol. III (povestiri). Bucaresti, Casa Școalelor, 1926, 135 p. Fig. Lei 25.

Andersen. — Privighetoarea și alte povestiri. Traducere de Natalia Negru. Vol. IV (povestiri). Bucaresti, Casa Școalelor, 1926, 160 p. Fig. Lei 30.

9. ISTORIE. BIOGRAFIE.

Culea (Apostol D.). — Cetățile moldovenești de pe Nistru. Bucaresti, Cartea Românească, (1926), 32 p. Fig. Lei 4. (Cunoștințe folositoare. Seria C. Nr. 25).

Gheorghiu (Căpitan Aurel I.). — Câteva localități istorice din Jud. Botoșani. Botoșani, (Tip. „Munca”), 1926, 15 p. Lei 15.

Petrescu (C.). — Istoricul comunei Ciocriș. Craiova, (Tip. Ramuri), 1926, 8 p.

Zotta (Sever). — Mănăstirea Golia. Schiță istorică. Iași, (Tip. Lumina Moldovei), 1925, 39 p. Fig.

● În Germania sunt 4298 de editori. Adică de șapte ori mai mulți ca în Franța. Dar numărul cărților ce publică e inferior celor tipărite de cei cinci sau șase sute de editori francezi.

● În jurul fundării la Berlin a unei Academii de literă, sau de poezie (Dichtkunst), în urma inițiativei ministrului de instrucție dr. Becker, primită cu multă simpatie de opinia publică, putem da următoarele date:

La Berlin există o Academie de științe încă de pe la 1700, și primul ei președinte a fost Leibnitz. Academia de bele-arte care cam din aceeași epocă posedă o secțiune muzicală dela 1833. De mai multe ori a fost vorba să i se adauge o secție literară, dar fără să se ajungă la un rezultat, deși romancierul Freytag și istoricul Ranke, au cerut-o cu atâta insistență.

După război primul ministru de instrucție publică al Republicii, Harnisch a încercat același lucru fără succes și nici inițiativa ministrului Becker, cu toate că a fost susținută și de presă, nu e încă sigură de isbândă, pentru că instrucția publică în Germania aparține statelor federale, și dr. Becker, e numai un ministru prusac. Academia dela München se teme să nu fie lăsată în umbră de noua ei colegă berlineză.

Nici nemuritorii nu sunt scutiți de unele slăbiciuni umane.

□ A apărut sub titlul „Les cahiers du théâtre” primul număr al organului oficial al „Societății universale de teatru” concepută de Gemier. El conține expunerea programului acestei societăți și trasează un tablou al primelor lucrări. Prin această societate se intenționează crearea unei grupări care să cuprindă toate profesiunile în legătură cu teatrul, din fiecare țară, pentru a lucra în comun la progresul lui. Au aderat la această mișcare cele mai de frunte personalități din Germania, Anglia, America, Austria și chiar Japonia.

□ Panait Istrati a ținut la Ateneul din Geneva o conferință pe tema: „Sentimente asupra artei și vieții” cu subiectul „Putină autobiografică”.

□ Francis Molnar cunoscutul dramaturg maghiar a început să scrie și romane: Prima sa lucrare e intitulată „Tineretele fete din străzile Pal”.

E C O U R I

SĂPTĂMANA

□ Am publicat în numărul trecut rezultatul alegerilor la S. A. D. R. pentru comitetele administrativ și de lectură, în conformitate cu noua lege a Teatrelor. Confirmările Ministerului Artelor n'au fost fără oarecare surprize: în consiliul administrativ a fost numit d. Romulus Voinescu; în comitetul de lectură, d-nii: Alfred Moșoiu și Mircea Rădulescu.

□ Societatea Scriitorilor Români a sărbătorit printr'un banchet la Boulevard, pe noul ministru al Artelor, d. Vasile Goldiș. Noul ministru a glorificat pe scriitorii în accente vibrante.

□ Neamul Românesc, ziarul d-lui N. Iorga, și-a întrerupt apariția zilnică după 21 ani de existență. Va continua să apară săptămânal.

SCRIITORII

□ Cuvinte potrivite, volumul de poezii al d-lui T. Argezei, e sub tipar și va apare cel mai târziu, în Iunie.

□ Săptămâna viitoare se pune în vânzare, volumul de poezii: *Scut și targă de Perpessicius*. Tipărit la tipografia „Jockey-Club” Ion C. Văcărescu, volumul apare în editura literară a Casei Școalelor: 176 pagini; lei 50.

PREMIILE SALONULUI OFICIAL

Juriul „Salonului Oficial” din anul acesta a decernat expozițiilor următoarele premii:

MARELE PREMIU (100.000 lei), Th. Palady, pictor.

PREMIU à 20.000 lei, pictorilor Ionescu Sinaia, Vasile Popescu, P. Iorgulescu și sculptorului Onofrei.

PREMIU à 15.000 lei: pictorilor Bălțatu, Al. Moscu, Papatriandafil și sculptoriței Emilian Celina.

PREMIU a 10.000 lei, pictorilor: St. Constantinescu, Foebus, L. Viorescu și sculptoriței Medrea Serova.

PREMIILE „SIMU” a 5.000 lei, pictorului Kessler și sculptorului Olteanu.

BURSE DE VOIAJ (à 25000 lei fiecare): 1. pictură: Take Sorococanu; 2. sculptură: C. Baraski.

PREMIU TEATRALE

□ Comitetele unite ale Teatrului Național din Craiova au acordat următoarele premii în anul acesta:

D-lui V. Eftimiu 8000 lei pentru piesa „Thebaida”.

D-lui I. Minulescu 6000 lei pentru piesa „Manechinul sentimental”.

D-lor R. Gyr și N. Milcu 5000 lei pentru piesa „Căciulița Rosie”.

D-lui G. Silviu 5000 lei pentru piesa „Ciufulici”, și d-lui Drăgulescu 20.000 lei pentru programul oficial al Teatrului și caricaturile artiștilor.

PRIETENII STATELOR-UNITE

Domnul Profesor Virgil Bărbat, decanul facultății de litere dela Universitatea din Cluj, va vorbi Duminică 9 Maiu, ora 6 seara, în aula Fundației Universitare Carol I, despre: *America în viața modernă*.

Domnul profesor Virgil Bărbat este un fiu sufletesc al Universităților Americane, în care și-a trăit ani de studiu. Domnia-sa este apoi autorul lucrării „Imperialismul american”, apărută acum câțiva ani la „Cartea Românească”, și în care problema Statelor-Unite față de Europa, este pentru prima oară la noi ridicată la importanța pe care vremurile au adevărit-o.

Conferința domnului profesor Virgil Bărbat are loc sub auspiciile societății „Prietenii Statelor Unite”.

REVISTE

□ **SBURĂTORUL** (IV, 3. Mai): în edi-

torial, vorbind de literatura „Sburătorului” și de nedumeririle iscate în o parte din public, de E. Lovinescu, notează câteva adevăruri în marginea poeziei moderne și a pregătirii cetitorului modern:

„Conceptul estetic este o valoare mobilă și succesivă, pe care o elaborează artiștii și o impun epocii lor. Neînțeles la apariție, însuși Eminescu a fost condamnat pentru obscuritate și pentru formula nouă a esteticii sale; ceiace e azi universal recunoscut, a părut la început o revoluție și avem convingerea că ceiace e „neînțeles” de atâți oameni de bunăvoință dar fără competență literară, va fi de o indiscutabilă claritate mâine; rugăm, așa dar, pe cititorii acestor reviste, să ne lase cinstea de a le forma noi gustul și nu de a ni-l impune ei nouă: să ne-o acorde vocației și trudei noastre nedescuzate de un sfert de veac: în orice caz, îi rugăm să nu-și închipe că ceiace „n'au înțeles” n'are înțeles; oricât am ignora valoarea formulelor algebrice nu putem avea prezunția de a nega algebrei calitatea de știință ce depășește prin puterea de abstracție și de simplificare practica celor patru operații elementare suficient de clar victii curente”.

Poezii publică d-nii: Camil Baltazar, G. Nichita, Vladimir Streinu și proză: Hortensia Panadat Bengescu Sanda Movilă, Tudor Șoimaru și o atență analiză impregnată de humor intelectual: în Casele lui Titu Gordius, nuvela d-lui Ramiro Ortiz o bogată revistă a cărților, aspecte ale vieții literare, de d-nii E. Lovinescu și Pompiliu Constantinescu, care stabilește cu hotărâre și justetă un necesar distinguo în Tradiționalism sau modernism?

□ **VIATA LITERARA** (I, 11, 1 Maiu): Despre acefalia edilitară a Capitalei noastre, scrie un susținut vehement articol d. G. Murnu: „In starea actuală așa de înapoiată, aproape preistorică, în care el (Bucureștiul) se găsește, mi-apare uneori așa de ciudat și abnorm încât fantazia mea îl confundă cu un ihtiozaun conservat în mod miraculos pe suprafața pământului. Nu se poate o mai mare rușine națională. Ori de câte ori cutreer străzile, nu-mi pot stăpâni revolta și obrajii mei ard par'că sub pleznetul unor palme străine. Am aceeași senzație de umilință și deprimare ce am simțit-o întâia dată când am sosit la București venind din Buda Pesta, unde erau de mai multă vreme așezați părinții mei.”

D. I. VALERIAN convorbeste cu d. profesor Mihail Dragomirescu. „Ezema literară”. „Noua generație literară” „institutul de literatură” sunt problemele scumpe d-lui Dragomirescu.

Convorbirea e precedată de un judicios portret al d-lui Dragomirescu. Despre profanarea poeziei Iașului notează o serie de observații d. Mihail Sadoveanu.

Poezii publică d-nii: V. Voiculescu și I. Valerian.

□ **IDEEA EUROPEANA** (VII, 187, 1 Mai): d. N. N. Matheescu scrie despre Criza Socialismului român, pe care o vede într'o criză de ordin intelectual: „Masele au plecat dela partid și întărie să se întorcă pentrucă nu au avut și nu au o astfel de conștiință de clasă. Sciziunea s'a produs și, azi, refacerea întârzie, pentru că elementele conducătoare nu au o conștiință conducătoare, de clasă”.

□ **CONTIMPORANUL** (V, 66, 1 Mai): D. Marcel Iancu publică o serie de an-

chete printre reprezentanții autorizați ai suprealismului la Paris; poezii și proză, d-nii Ion Barbu, I. Vinea, I. Costin etc.

Din conferința d-lui N. Davidescu, la vernisajul expoziției lui Marcel Iancu și Niță Pătrașcu, aceste rânduri despre intelectualitatea artei moderne:

„Acesta este adevărul: suntem cu tot lirici. Ne lipsește controlul unei lumi fi încadrată, din afară, pentru lumea noastră lăuntrică, ne lipsește ceea ce se cheamă, sau se chema, măsură de unitate. Dogmatica aceea care împiedica mai o mult, pe Greco bunăoară, să picteze ar pile unui inger în afară de lungimea lui fixată prin conciliile papale odată pentru totdeauna, constituia o greutate pentru un artist, dar constituia, în același timp și germenul satisfacției intelectuale de fi învins până la urmă o piedică.”

Intelectualitatea în artă intră astfel în calea necesității de a rezolvi unele probleme din afară, și de a le pune de acord cu cântecul sufletesc al artistului. Fiindcă arta nu a fost niciodată, și nici astăzi nu este altceva decât o emoție intelectualizată; asta însemnează că o operă de artă nu este nici o emoție pură, și nici o idee pură, ci trebuie neapărat să isvorască dintr'o justă dozare a acestor două elemente.

Intelectualitatea artei moderne stă în căutarea și rafinarea mijloacelor de redare, linia, culoarea și forma, au fost smulse din rândul valorilor cu raporturi fixe între ele, și asvârlite în mâinile artistului pentru a se juca cu ele în sferele lui de emotivitate”.

SUCCES DE LIBRĂRIE...

□ **Diplomatul, tăbăcarul și actrița**, romanul (în ed. literară Casa școalelor d-lui C. Ardeleanu, cunoaște un îmbucurător succes de librărie. El este de doi ori semnificativ, dovădind atât predilectia cetitorului român pentru roman, cât și favoarea aceluiași cetitor pentru lucrările de merit.

Cetitorii din provincie, care s'au întors de apariția acestui roman al d-lui C. Ardeleanu, sunt înștiințați, pînă la ceasta, că, în curând, îl vor avea la toate librăriile din țară.

DIN STRAINATATE

□ Asociația artiștilor și scriitorilor din Paris, a organizat un festival în onoarea poetului grec Costis Palamas, care a împlinit 50 de ani. Hubert Pernot profesor la Sorbona a ținut o conferință asupra vieții și operii lui Palamas socotit ca cel mai mare poet contemporan grec. În pera sa evocă deseori cu melancol frumusețile naturii, de care poetul simte lipsit în orașul Atena unde este secretarul universității, pasiunile sunt înlocuite cu o infinită duioșie, și în poeziile cu caracter social afirmă cu zvel naționalist.

□ Filmul „Spiritismul deslănțuit” provocat o mare agitație printre psihiatrii englezi. Peste o sută de societăți trimes protestări, în Parlament, iar Uniunea națională a spiritiștilor susține violență prin toate mijloacele că filmul pomenit deformează problemele discuțione.

□ Premiul de poezie Emile Verhaer fundat de d-na Jane Catulle Mendès, fost decernat de juriul francez d-lui Marcel Thiry pentru volumul său „Plongés avant proues”. Incă de anul trecut, volumul „Quand tu pales au nom Vancouver” Marcel Thiry câștigase și patia juriului acestui premiu.